

Trigon Dairy Farming Estonia Grupp

Konsolideeritud aastaaruanne 2018

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Ülevaade	3
2018. aasta peamised finantsnäitajad	3
Tegevuse ülevaade	4
Finantsülevaade	4
Üldandmed ettevõtte kohta	7
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne	8
Konsolideeritud finantsseisundi aruanne	8
Konsolideeritud kasumiaruanne	9
Konsolideeritud koondkasumiaruanne	9
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	10
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	11
Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad	12
1. Üldine informatsioon	12
2. Koostamise alused	12
3. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	15
4. Finantsriskide juhtimine	23
5. Olulised arvestuslikud hinnangud ja otsused	27
6. Raha ja raha ekvivalendid	27
7. Nõuded ja ettemaksed	28
8. Tuletisinstrumendid	28
9. Finantsinstrumendid kategooriate lõikes	28
10. Varud	29
11. Bioloogilised varad	29
12. Kasutusõiguse varad	30
13. Materiaalne põhivara	30
14. Võlad ja ettemaksed	32
15. Võlakohustused	32
16. Sihtfinantseerimine	34
17. Aktsiakapital	34
18. Muud reservid	35
19. Müügitulu ja muud äritulud	35
20. Kasutatud tooraine ja materjalid	35
21. Tööjõukulud	36
22. Kasutusrent	36
23. Muud üldhalduskulud	36
24. Finantstulud ja -kulud	36
25. Tingimuslikud kohustused	36
26. Kohustused	36
27. Kontserni struktuur	37
28. Tehingud seotud osapooltega	37
29. Bilansipäevajärgsed sündmused	37
30. Emaettevõtte finantsaruanne	38
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	41
Kasumi jaotamise ettepanek	44
Juhtkonna allkirjad majandusaasta aruandele	45
Mõisted	46

Tegevusaruanne

Ülevaade

AS Trigon Dairy Farming Estonia (edaspidi "TDFE", "Ettevõte" või koos tütarettevõtetega "Kontsern") on Eestis asuv kaasaegne piimatootmiskontsern. Kontserni põhiline tegevusvaldkond on kõrgekvaliteetse toorpiima tootmine. Lisaks oma põhitegevuse toetamiseks kasvatatakse noorloomi järelkasvuks ja teravilja loomasöödaks ja müügiks (kui söödavilja jääb üle). 2018. aastal oli Kontsernil kolm farmit kokku keskmiselt 3 583 lüpsilehmaga, koos noorkarjaga oli loomade arv keskmiselt 7 394 (2017: 3 589 lüpsilehma, koos noorkarjaga loomi kokku 7 236).

Kontsern alustas tegevust 2013. aasta märtsis, kui TDFE omandas Trigon Dairy Farming AS-ilt Eesti piimatootmisüksuse. Trigon Dairy Farming AS emaettevõte on Agromino A/S, mis on Nasdaq OMX Stockholmi börsil noteeritud põllumajandusettevõte. Kontserni peakontor asub Eestis, Tallinnas.

2018. aasta peamised finantsnäitajad

- 2018. aasta müügitulu kokku suurenes 1 372 tuhande euro võrra järgmiste muutuste tõttu:
 - piima müügitulu vähenes 57 tuhande euro võrra madalama piimahinna tõttu. Keskmine piima müügihind oli 0,313 eur/kg 2018. aastal, mis on 6% väiksem võrreldes 2017. aastaga. Piima müügihinna langust kompenseeris aga müüdud piima koguse kasv tänu suuremale väljalüpsile. Päevane väljalüps on kasvanud 6% ehk 38,1 kg lüpsva lehma kohta ning müüdud piima kogus kasvas samuti 6% võrreldes 2017. aastaga.
 - teravilja müügitulu suurenes 1 396 tuhande euro võrra, kuna 2018. aastal on müüdud ka 2017. aastal koristatud saak.
- 2018. aastal sai Kontsern tulu sihtfinantseerimisest 1 786 tuhande euro ulatuses, mis on 523 tuhande euro võrra vähem kui 2017. aastal.
- Bioloogiliste varade ja varude muutus vähenes 2 745 tuhande euro võrra järgmiste muutuste tõttu:
 - 2018. aastal müüdud teravilja on kajastatud ka müüdud omatoodangu kuluna (summas 1 232 tuhat eurot, mis on teravilja õiglase väärtus bilansis).
 - arvele võetud sõnniku õiglase väärtus on vähenenud 845 tuhande euro võrra. Omatoodevad väetise hind on alandatud raamatupidamislikel põhjustel 4 eurot tonni kohta 1 eurole tonni kohta alates 2018. aastast. Palun pange tähele, et väetise kasutamine põllu peal on kajastatud kuluna tootmiskulude all samas summas kui kasumiaruande real „Põllumajandustoodangu ja lõpetamata toodangu varude muutus“. Netomõju on tegelikult nullilähedane, kuid tulemuste poolest suurendas see 2017. aasta tulu ja 2018. aasta kulu. Antud muutuse mõju oli negatiivne 2018. aastal summas 282 tuhat eurot, kuna 2017. aastal taliviljadele kapitaliseeritud omatoodevad sõnnik oli kajastatud õiglase väärtusega 4 eurot tonni kohta ja saagi koristamise hetkel 2018. aastal maha kantud samas õiglases väärtuses. Samas 2018. aastal taliviljadele kapitaliseeritud omatoodevad sõnnik oli kajastatud õiglase väärtusega 1 euro tonni kohta.
 - 2018. aastal koristatud saagi väärtus vähenes 739 tuhande euro võrra võrreldes 2017. aastaga äärmusliku põua tõttu 2018. aasta suvel. Samas 2018. aastal toodetud silo oli 243 tuhande euro võrra suurem võrreldes 2017. aastaga tänu kolmanda niite rohusilo ja maisisilo kõrgele saagikusele.
 - Teravilja ümberhindlus summas 199 tuhat eurot, kuna turuhinnad on kasvanud märkimisväärselt 2018. aastal võrreldes 2017. aastaga.
 - Rajatud on 234 tuhande euro ulatuses vähem rohumaid (2018. aastal on rajatud vähem hektareid ning omatoodevad sõnniku õiglase väärtuse muutus vähendas ka kapitaliseeritud rohumade väärtust).
 - Põhikarja ja noorloomade väärtus on kasvanud 263 tuhande euro võrra.
- Ärikulud kokku vähenesid 479 tuhande euro võrra, mis oli peamiselt tingitud järgmiste kulude muutusest:
 - Söödakulud suurenesid 483 tuhande euro võrra, mis oli põhjustatud suurenenud loomade arvust, omatoodevad silo kõrge niiskusesisaldusest ja 2018. aasta teises pooles ostetud söödavilja hindade kasvust. Silo kajastatakse vastavalt kaalule ja loomade söötmisel. Seal peab sisalduma kindel kuivaine kogus, seega silo kõrge niiskusesisaldus tähendab, et loomadele peab andma suurema koguse, et nad saaksid vajalikku kuivaine kogust, mis omakorda tähendab suuremat söödakulu kasumiaruandes. Vaatamata sellele, söödakulu müüdud piima kg kohta oli viimastel aastatel võrreldaval tasemel.
 - Ravimite, seemenduse ja veterinaarkulud on vähenenud 38 tuhande euro võrra.
 - Masinate ja tehnika ning maarendi kulud on vähenenud 591 tuhande euro võrra (IFRS 16 rakendamise tõttu kajastatakse nüüd kapitalirendina).
 - Tehnika ja hoonete hooldus- ja remondikulud on kasvanud 79 tuhande euro võrra.
 - Põldudel kasutatavate materjalide kulud (seemned, pestitsiidid, väetis) vähenesid 796 tuhande euro võrra, mis oli tingitud omatoodevad sõnniku õiglase väärtuse muutusest.
 - Tööjõukulud suurenesid 290 tuhande euro võrra.
- EBITDA oli 2018. aastal 4 536 tuhat eurot (2017. aastal: 5 911 tuhat eurot).

- Kontserni puhaskasum 2018. aastal moodustas 2 045 tuhat eurot (2017. aastal: 3 904 tuhat eurot).
- 2018. aastal suurenes müüdud piima kogus võrreldes 2017. aastaga 6% ning kogus ulatus 41 743 tonnini (2017. aastal: 39 442 tonni).
- Keskmine lüpsilehmade arv 2018. aastal oli 3 583 (2017. aastal: 3 589).

Tegevuse ülevaade

2018. aastal kuulus Kontsernile Eestis 3 piimafarmi: Väätsa, Kaiu ja Kärla kokku 3 583 lüpsilehmaga (2017: 3 589 lüpsilehma). 2018. aastal toodeti nendes kolmes farmis 43 402 tonni piima (2017: 41 026 tonni). 2018. aastal lehmade tootlikkus saavutas 12,1 tonni piima lehma kohta (2017: 11,4 tonni).

2018. aasta tulemusi mõjutas kõigepealt piima müügihinna langus 6% võrra ja piima tootmismahude kasv 6% võrra võrreldes 2017. aastaga.

2018. aasta jooksul oli keskmine lehmade arv 3 583, mis on võrreldes 2017. aastaga 0,2% rohkem. Lehmade tootlikkus on kasvanud kõikides farmides. Kõige suurem tootlikkus lehma kohta oli Kaiu farmis (40,4 kg lüpsilehma kohta päevas). Kõige suurem tootlikkuse kasv oli Väätsal ja Kärlal võrreldes eelmise aastaga. Lehmade piimatoodang on tõusnud tänu farmide efektiivsemale juhtimisele ja paremale sööda ettevalmistamisele. 2018. aastal kasvas Kontserni aastane tootlikkus lehma kohta 6% ja oli 12,1 tonni (2017: 11,4 tonni). Kontsern müüs aasta jooksul 41 743 tonni piima (2017: 39 442 tonni), mis on 6% rohkem kui 2017. aastal. Keskmine piima müügihind oli 0,313 eurot/kg (2017: 0,333 eurot/kg), mis on 6% madalam kui 2017. aastal.

Järgnevas tabelis on toodud Kontserni põhilised tootmisnäitajad 31.12.2018 ja 31.12.2017 lõppenud majandusaastatel:

	2018	2017	Muutus %
Piimatoodang, tonnides	43 402	41 026	5,8%
Müüdud piim, tonnides	41 743	39 442	5,8%
Piimahind, eurot / kg	0,313	0,333	-6,0%
Keskmine lehmade arv aastas	3 583	3 589	-0,2%
sealhulgas lüpsilehmad	3 125	3 121	0,1%
Aastane tootlikkus (tonni lehma kohta)	12,1	11,4	6,1%
Müügitulu, muud tulud ja õiglase väärtuse muutused kokku, tuhat eurot	17 658	17 012	3,8%
Kontrollialune maa, hektarit	8 184*	8 135*	0,6%
Keskmine töötajate arv	171	170	0,6%

* sh kasutusvalduslepingute alusel 634 hektarit ja rendilepingute alusel 3 147 ha (2017: 634 hektarit ja 3 137 hektarit vastavalt).

Finantsülevaade

Põhilised finantsnäitajad

Kasumiaruanne	2018	2017
tuhandetes eurodes		
Müügitulu, muud tulud ja õiglase väärtuse muutused kokku	17 658	17 012
EBITDA	4 536	5 911
EBITDA marginaal	26%	35%
Finantstulud (-kulud)	-334	-503
Puhaskasum / -kahjum	2 045	3 904
Puhaskasumi marginaal	12%	23%
Aktsiate arv perioodi lõpus	25 816 034	25 816 034
Kasum aktsia kohta (EPS), eurot	0,08	0,15
Bilanss	31.12.2018	31.12.2017
tuhandetes eurodes		
Kokku varad	52 592	48 028
Kokku omakapital	32 728	30 665
Netovõlg	11 893	10 997
Varade tootlikkus (ROA), %	4%	8%
Omakapitali tootlikkus (ROE), %	6%	14%
Omakapitali määr, %	62%	64%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja, kordades	2,67	3,63
Happetest, kordades	1,88	2,23

Müügitulu

2018. majandusaastal moodustas Kontserni müügitulu 15 411 tuhat eurot (2017: 14 039 tuhat eurot).

Piima müügist teeniti tulu 13 066 tuhat eurot, mis moodustas 85% kogu müügitulust (2017: 13 124 tuhat eurot, mis moodustas 93% müügitulust). Liha müügist (sealhulgas tapaloomade müügist) teeniti tulu 829 tuhat eurot, mis moodustas 5% kogu müügitulust (2017: 805 tuhat eurot, mis moodustas 6% müügitulust).

Tabelis on toodud müügitulu jaotus 2018. ja 2017. aastal:

Müügitulu	2018	2017
tuhandetes eurodes		
Piima müük	13 066	13 124
Teravilja müük	1 401	805
Liha müük	829	105
Muu müügitulu	115	5
Müügitulu kokku	15 411	14 039

Muu müügitulu sisaldab muude kaupade ja renditeenuste müüki.

Sihtfinantseerimine ja muu tulu

2018. aastal moodustas Kontserni poolt saadud sihtfinantseerimine kokku 1 786 tuhat eurot (2017: 2 309 tuhat eurot). 2018. aastal sai Kontsern 413 tuhande euro ulatuses üleminekutoetust (s.t. täiendav toetus valitsuse poolt) piimakarja ja piimatootmise eest (2017: 964 tuhat eurot, sh 422 tuhat eurot üleminekutoetust ja 542 tuhat eurot erakorralist toetust, mis kompenseeris eelmisel aruandeperioodil saadud kahjud).

Tabelis on Kontserni poolt 2018. ja 2017. aasta jooksul saadud sihtfinantseerimine:

Sihtfinantseerimine	2018	2017
tuhandetes eurodes		
Pindalatoetus	953	873
Toetused lüpsikarja ja piimatootmise eest	458	1 016
Keskkonnatoetused	296	339
Põllumajanduse üleminekutoetus	42	45
Investeermistoetused	22	23
Mullakaitse toetus	15	13
Kokku	1 786	2 309

2018. aastal moodustas muu tulu 270 tuhat eurot (2017: 228 tuhat eurot). 2018. aasta muu tulu sisaldab 261 tuhat eurot kasumit põhivara müügist (peamiselt amortiseerunud masinad) (2017: 218 tuhat eurot).

Kasum bioloogiliste varade õiglase väärtuse muutusest

31. detsembril 2018 lõppenud majandusaastal oli bioloogiliste varade õiglase väärtuse muutustest tekkinud kasum 191 tuhat eurot (2017: 436 tuhat eurot). Kasumiaruandes kajastatakse ainult erinevate muudatuste koondmõju Kontserni bioloogilistele varadele (nt lüpsikari). Koondmõju hõlmab mõju müügile ja kõiki bioloogilisest muundumisest tingitud muutusi õiglases väärtuses (nt lüpsikarja kasv või prakeerimine). Teravilja ja rohumaade õiglase väärtus suureneb (krediteeritakse) kui kulusid (nt väetistele ja seemnetele) kapitaliseeritakse ja väheneb (debiteeritakse), kui rohumaade kapitaliseeritud kulud amortiseeritakse või kui vilja on koristatud ja viiakse kasumiaruandes reale „Põllumajandustoodangu ja lõpetamata toodangu varude muutus“.

Põllumajandustoodangu ja lõpetamata toodangu varude muutus

Põllumajandustoodangu ja lõpetamata toodangu varude muutused hõlmavad peamiselt omatoodetud teravilja ja loomasööta (silo, hein, piim vasikatele) ning põldude ettevalmistamisel kapitaliseeritud kulusid. See summa suureneb (krediteeritakse) kui põllu ettevalmistamise kulud kapitaliseeritakse ja kui põldudel koristatakse saak. Varude saldo väheneb (debiteeritakse), kui teravilja müüakse Kontserni mittekuluuvatele klientidele ja müügitulu kajastatakse kasumiaruandes real „Müügitulu“. 2018. aastal moodustasid muutused varudes 2 573 tuhat eurot (2017: 5 073 tuhat eurot).

Ärikulud (v.a. kulum)

Tabelis on toodud 2018. ja 2017. aasta Kontserni ärikulud ilma kulumita:

Ärikulud	2018	2017
tuhandetes eurodes		
Loomasööd	- 6 315	-5 832
Tööjõukulud	-3 389	-3 099
Seemned, väetised, kemikaalid ja muud materjalid	-2 225	-2 937
Kütus, gaas, elekter	-1 029	-1 030
Remonditööd	-853	-776
Büroo- ja halduskulud	-393	-413
Juriidilised ja nõustamistasud	-235	-235
Maamaks ja maa rendimaksed	-22	-248
Ostetud kaupade kulu	-6	-1
Muud teenused	-730	-709
Muud tootmiskulud	-456	-889
Muud kulud	-42	-5
Kokku ärikulud	-15 695	-16 174

Kõige suuremad kulud muude teenuste real olid küte, prügivedu ja jäätmekärtlus, tootmisega seotud maksud ja muud piimatööstuse ja põllumajandusega seotud teenused.

Kõige suuremad kulud muude tootmiskulude real olid tootmiseseadmete kasutusrent ja kindlustuskulud.

Tööjõukulud moodustasid 2018. aastal 3 389 tuhat eurot ning hõlmasid töötasu ja sellega seotud makse (2017: 3 099 tuhat eurot). 2018. aasta detsembri lõpus töötas Kontsernis 169 töötajat (2017. aasta detsembri lõpus 168 töötajat).

EBITDA

Kasum enne intresse, makse, kulumit ja amortisatsiooni (EBITDA)* on siinkohal toodud ära lisanäitajana, kuna Kontsern leiab, et EBITDA, iseäranis kui seda vaadeldakse koos rahavoogudega äritegevusest, investeerimisest ja finantseerimistegevusest on kasulik teave. 2018. aastal oli Kontserni EBITDA 4 536 tuhat eurot (2017: 5 911 tuhat eurot). EBITDA marginaal oli ligikaudu 26% (2017: 35%).

Järgnevas tabelis on toodud EBITDA võrdlus ärikasumiga perioodidel lõpuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017:

EBITDA	2018	2017
tuhandetes eurodes, kui ei ole näidatud teisiti		
Müügitulu, muud tulud ja õiglase väärtuse muutus kokku	17 658	17 012
Ärikasum/-kahjum	2 379	4 407
Põhivara kulum ja amortisatsioon	-2 157	-1 504
EBITDA*	4 536	5 911
EBITDA marginaal	26%	35%

* EBITDA leidmiseks lisatakse ärikasumile põhivarade aastane kulum.

Üldandmed ettevõtte kohta

Ettevõtte nimi, registreeritud aadress, juuridiline vorm

AS Trigon Dairy Farming Estonia (edaspidi "TDFE", "Ettevõtte" või koos tütaretevõtetega "Kontsern") on aktsiaselts, mis on asutatud kooskõlas Eesti Vabariigi seadusandlusega. Ettevõtte on registreeritud Eesti Äriregistris registrikoodiga 12395145.

Ettevõtte registreeriti 19. detsembril 2012. aastal. Ettevõtte on valdusettevõtte, mis omab osalusi piimatootmisettevõtetes.

Tegevusalad

Vastavalt Eesti Äriregistrile esitatud andmetele on ettevõtte põhitegevuseks piimakarjakasvatus. Ettevõtte põhikirjas puudub tegevusalade loetelu, kuna see ei ole Eesti Vabariigi seadusandluse kohaselt nõutav.

Registrijärgne aadress

Ettevõtte juuridiline aadress on Pärnu mnt 18, 10141 Tallinn, Eesti, telefon (+372) 6679 200.

Majandusaasta

Ettevõtte majandusaasta kestab 1.jaanuarist 31.detsembrini.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne

Konsolideeritud finantsseisundi aruanne

(tuhandetes eurodes)	Lisa nr	31.12.2018	31.12.2017
VARAD			
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	6,9	5 814	4 532
Nõuded ja ettemaksed	7,9	1 787	1 567
Varud	10	3 044	3 484
Bioloogilised varad	11	145	352
		10 790	9 935
Põhivara			
Investeeringud sidusettevõtetesse		7	7
Nõuded ja ettemaksed	7,9	84	102
Bioloogilised varad	11	7 937	7 971
Kasutusõiguse varad	12	2 939	
Materiaalne põhivara	13	30 835	30 013
		41 802	38 093
Varad kokku		52 592	48 028
KOHUSTUSED			
Lühiajalised kohustused			
Võlakohustused	9,15	2 383	1 430
Võlad ja ettemaksed	9,14	1 652	1 306
		4 035	2 736
Pikaajalised kohustused			
Võlakohustused	9,15	14 745	13 839
Tuletisinstrumendid	8,9	579	260
Võlad ja ettemaksed	9,14	70	72
Tulevaste perioodide tulu Euroopa Liidu toetustest	16	435	456
		15 829	14 627
Kohustused kokku		19 864	17 363
OMAKAPITAL			
Kontserni omanikele kuuluv omakapital			
Aktiivkapital	17	2 582	2 582
Ülekurss	17	20 093	20 093
Muud reservid	18	4 970	4 970
Jaotamata kasum (kahjum)		5 068	3 001
		32 713	30 646
Vähemusosalus		15	19
Omakapital kokku		32 728	30 665
Kohustused ja omakapital kokku		52 592	48 028

Lisad lehekülgedel 12 – 37 on käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatuks osaks.

Konsolideeritud kasumiaruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2018	2017
Müügitulu	19	15 411	14 039
Muud äritulud	16,19	2 056	2 537
Kasum/kahjum bioloogiliste varade õiglase väärtuse (miinus võõrandamiskulud) muutusest	11	191	436
Müügitulu, muud äritulud ja õiglase väärtuse muutused kokku		17 658	17 012
Põllumajandustoodangu ja lõpetamata toodangu varude muutus		2 573	5 073
Kasutatud tooraine ja materjalid	20	-11 636	-12 422
Tööjõukulud	21	-3 389	-3 099
Põhivara kulum ja amortisatsioon	12,13	-2 157	-1 504
Muud üldhalduskulud	23	-628	-648
Muud kulud		-42	-5
Ärikasum/-kahjum		-2 379	4 407
Finantstulud	24	467	1
Finantskulud	24	-801	-504
Kahjum enne tulumaksustamist		2 045	3 904
Ettevõtte tulumaks		0	0
Aruandeaasta kahjum		2 045	3 904
Aruandeaasta kahjumi jaotus:			
Emaettevõtte omanikele kuuluv osa		2 049	3 913
Vähemusosalusele kuuluv osa		-4	-9
		2 045	3 904

Konsolideeritud koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2018	2017
Aruandeaasta kahjum		2 045	3 904
Muu koondkasum/kahjum:			
Kirjed, mida ei klassifitseerita ümber kasumiaruandesse:			
Kasum/kahjum maa ümberhindlusest	13, 18	0	119
Aruandeaasta koondkahjum		2 045	4 023
Aruandeaasta koondkahjumi jaotus:			
Emaettevõtte omanikele kuuluv osa		2 049	4 032
Vähemusosalusele kuuluv osa		-4	-9
		2 045	4 023

Lisad lehekülgedel 12 – 37 on käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatuks osaks.

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

Tuhandetes eurodes	Emaettevõtte omanike osa jaotus				Kokku	Vähemus-osalus	Oma- kapital kokku
	Aktiakapital	Ülekurs	Muud reservid	Jaotamata kasum/ kahjum			
Seisuga 31.12.2016	2 582	20 093	4 851	-912	26 614	28	26 642
Aruandeaasta kahjum	-	-	-	3 913	3 913	-9	3 904
Muu koondkasum	-	-	119	-	119	-	119
Koondkahjum kokku	-	-	119	3 913	4 032	-9	4 023
Seisuga 31.12.2017	2 582	20 093	4 970	3 001	30 646	19	30 665
Grupisisene põhivara müük	-	-	-	18	18	0	18
Aruandeaasta kasum	-	-	-	2 049	2 049	-4	2 045
Muu koondkasum	-	-	-	-	0	0	0
Koondkasum kokku	-	-	-	2 049	2 049	-4	2 045
Seisuga 31.12.2018	2 582	20 093	4 970	5 068	32 713	15	32 728

Täpsem informatsioon omakapitali ja selle muutuste kohta on toodud Lisas 17.

Lisad lehekülgedel 12 – 37 on käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatuks osaks.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only	
Initsiaalid/initials	/-S-
Kuupäev/date	18.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn	

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes	Lisa nr	2018	2017
Rahavoog äritegevusest			
Raha laekumine klientidelt		18 309	16 686
Tarnijatele ja töötajatele makstud raha		-15 722	-14 989
Saadud sihtfinantseerimine		1 774	2 257
Rahavoog äritegevusest kokku		4 361	3 954
Rahavoog investeerimistegevusest			
Materiaalse põhivara soetamine	13	-3 679	-504
Materiaalse põhivara müük	13	370	297
Bioloogilise vara soetamine	11	-2	-2
Bioloogilise vara müük	11	415	226
Saadud intressid		1	0
Antud laenud		-27	-5
Antud laenude tagasimaksed		2	0
Rahavoog investeerimistegevusest		-2 918	12
Rahavoog finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	15	2 640	0
Saadud laenude tagasimaksed	15	-2 347	-1 462
Makstud intressid	15,24	-398	-477
Arveldamised seoses intressivahetuslepinguga	15,24	-56	-107
Rahavoog finantseerimistegevusest kokku		-161	-2 046
Raha ja raha ekvivalentide (kahanemine)/kasv		1 282	1 920
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	6	4 532	2 612
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	6	5 814	4 532

Lisad lehekülgedel 12 – 37 on käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatuks osaks.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad

1. Üldine informatsioon

Trigon Dairy Farming Estonia AS („Ettevõte“) on asutatud 19. detsembril 2012. aastal Trigon Dairy Farming AS-i poolt, mis on Agromino A/S-i (endine Trigon Agri A/S) 100%-lise osalusega tütarettevõte. 2013. aasta märtsis viidi kogu Trigon Agri Kontserni piimatootmistegevus Eestis üle Trigon Dairy Farming Estonia AS-i.

Kontsern koosneb kolmest Eestis asuvast tootmisüksusest: Kau piimafarm, Kärla piimafarm (alamkontsern) ja Väätsa piimafarm, ning ühest Eestis asuvast valdusettevõttest. Käesolevas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes kajastatud ettevõtete nimekiri on toodud Lisas 27.

Ettevõte on aktsiaselts, mis on asutatud ja asub Eestis. Ettevõtte registrijärgne aadress on Pärnu maantee 18, Tallinn, Eesti. Ettevõtte suurim aktsionär on Ingman Development Oy Ab (Lisa 17).

Juhatus kiitis 18. märtsil 2019 heaks ja kinnitas avaldamiseks käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 31. detsembril 2018. aastal lõppenud finantsaasta kohta.

2. Koostamise alused

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud maa, bioloogiliste varade ja tuletisinstrumentide ümberhindluse osas. Raamatupidamise aastaaruande aruandeperiood on kalendriaasta. Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded on esitatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisade järel.

Raamatupidamisaruannete koostamine kooskõlas IFRS-iga nõuab oluliste raamatupidamislike hinnangute kasutamist. Samuti peab juhtkond langetama otsuseid Kontserni arvestuspõhimõtete rakendamise protsessis. Kõrgema hinnangumääraga seotud või keerulisemad valdkonnad, kus eeldused ja hinnangud on olulised konsolideeritud finantsinformatsioonile, on esitatud Lisas 5.

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine

Välja on antud järgmised uued või muudetud standardid ja tõlgendused, mis muutusid Kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2018:

Kontsern on esimest korda rakendanud järgmised standardid alates 1. jaanuarist 2018:

- IFRS 9 Finantsinstrumendid
- IFRS 15 Müügitulu kliendilepingutelt

Kontsern on samuti otsustanud võtta kasutusele ennetähtaegselt IFRS 16 Rendilepingud.

Muud uusi või muudetud standardeid või tõlgendusi ei ole muutunud kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2018 või hiljem, mis eeldatavasti avaldaksid olulist mõju Kontsernile.

Uued raamatupidamise teadaanded

Teatud uued või muudetud standardid ja tõlgendused on välja antud, mis on kohustuslikud Kontserni aruandeperioodile alates 1. jaanuarist 2019 või hiljem, ning mida Kontsern ei ole ennetähtaegselt rakendanud. Muud uusi või muudetud standardeid või tõlgendusi ei ole veel jõustunud, mis eeldatavasti avaldaksid olulist mõju Kontsernile.

2.1. Arvestuspõhimõtete muutused

Antud lisa selgitab rakendatud standardite IFRS 9 „Finantsinstrumendid“, IFRS 15 „Müügitulu kliendilepingutelt“ ja IFRS 16 „Rendilepingud“ mõju Kontserni finantsaruandele.

IFRS 9 Finantsinstrumendid

IFRS 9 hõlmab finantsinstrumentidega seotud kolme aspekti: klassifitseerimine ja mõõtmine, väärtuse langus ja riskimaandamisarvestus. Finantsvarad tuleb liigitada kolme mõõtmiskategooriasse: need, mida edaspidi hinnatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, mida mõõdetakse hiljem õiglasel väärtuses läbi muu koondkasumi (FVOCI) ja mida mõõdetakse hiljem õiglasel väärtuses ümberhindlustega läbi kasumiaruande (FVPL). Standardit kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2018 ja hiljem algavate aruandeperioodide suhtes.

Kontsern rakendab standardit IFRS 9 alates standardi jõustumise kuupäevast, muutmata võrdlusandmeid. Kontserni hinnangul ei avalda standardi rakendamine olulist mõju Kontsernis rakendatavatele raamatupidamis põhimõtetele ja finantstulemustele, välja arvatud IFRS 9 mõju allahindluse osas. Kontsern ei ole tuvastanud allahindluse kahjumi kasvu, avaldades negatiivset mõju omakapitalile, nagu allpool kirjeldatud.

Kontsern ei ole tuvastanud olulist mõju finantsseisundi ja omakapitali aruannetele seoses IFRS 9 rakendamisega klassifitseerimise ja hindamise osas. Võlainstrumendid kajastatakse lähtuvalt ettevõtte ärimudelilist finantsvarade haldamisel ja kas lepingulised rahavood on ainult põhisumma ja intressi maksed (SPPI). Kui võlainstrument hoitakse kogumiseks, võib seda kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses kui see vastab ka SPPI nõudele. Võlakirjainstrumente, mis vastavad SPPI nõudele, mida hoitakse portfellis, kus on eesmärk osaliselt hoida ja müüa, võib klassifitseerida FVOCI-ks. Finantsvarasid, mis ei sisalda SPPI rahavoogusid, tuleb mõõta FVPL-is (näiteks tuletisinstrumendid). Varjatud tuletisinstrumente ei eraldada enam finantsvaradest, vaid need võetakse arvesse SPPI tingimuste hindamisel. Investeeringud omakapitaliinstrumentidesse mõõdetakse alati õiglases väärtuses. Juhtkond võib siiski teha tühistamatud valimised, et kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumi, tingimisel et instrument ei ole kauplemiseks hoitud. Kui omakapitaliinstrument on kauplemiseks hoitud, kajastatakse õiglase väärtuse muutused kasumiaruandes.

Suurem osa finantskohustuste klassifitseerimise ja mõõtmise nõuetest IASis 39 on kantud muutmata kujul üle IFRSi 9. Olulisim muutus on see, et Kontsern peab esitama õiglases väärtuses kajastatud finantskohustuste muutused oma krediidiriskis läbi muu koondkasumi/-kahjumi.

IFRS 9 kehtestab uue väärtuse langusest tuleneva kahjumi - oodatava krediidikahjumi (ECL) mudeli. On olemas kolmeastmeline lähenemisviis, mis põhineb finantsvarade krediitkvaliteedi muutumisel pärast esmast kajastamist. Praktikas tähendavad uued reeglid, et üksused peavad kajastama kohese kahjumi finantsvarade esmasel kajastamisel, mis on võrdne 12-kuulise ECL-iga. Kui krediidirisk on märkimisväärselt suurenenud, mõõdetakse väärtuse langust kogu eluea jooksul oodatava krediidikahjumi kasutamisel 12-kuulise ECL-i asemel. Mudel sisaldab lihtsustamist liisingute ja nõuete ostjate puhul.

Kontsern on hinnanud, et IFRS 9 ei avaldanud finantsaruannetele olulist mõju seisuga 1. jaanuar 2018, kuna nõuete väärtuse langus ei ole ajalooliselt olnud oluline ning sularaha ja hoiuseid hoitakse kõrge reitinguga krediidiastutustes; seetõttu ei põhjustanud oodatava kahjumi mudeli rakendamine, sealhulgas tulevikku suunatud teabe hindamine, olulisi väärtuse langusest tulenevaid kahjumeid. Kõik finantsvarad (välja arvatud tuletisinstrumendid) vastavad SPPI nõuetele ja neid hoitakse kogumiseks, mistõttu mõõdetakse seda jätkuvalt korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Tuletisinstrumendid kajastatakse õiglases väärtuses läbi kasumiaruande nii kehtiva standardi kui ka IFRS 9 kohaselt.

Standardi IFRS 9 Finantsinstrumendid rakendamine alates 1. jaanuarist 2018 tõi kaasa arvestuspõhimõtete muutusi, kuigi ei põhjustanud olulisi korrigeerimisi finantsaruandes. Uued arvestuspõhimõtted on toodud lisas 3. Vastavalt IFRS 9 ülemineku reeglitele ei ole võrdlusandmeid korrigeeritud.

1. jaanuaril 2018 (IFRS 9 esmakordne rakendamise kuupäev) on Kontserni juhtkond hinnanud, milliseid ärimudeleid kohaldatakse kontserni finantsvaradele ning on klassifitseerinud finantsinsvarad asjakohastesse IFRS 9 kategooriatesse. Esialgse kohaldamise kuupäeval, 1. jaanuaril 2018, olid Kontserni finantsvarad alljärgnevad, mis tahes ümberliigitamised märgitud (ümberklassifitseerimine IFRS 9 rakendamise tulemusena ei põhjustanud muutuseid väärtustes):

	Mõõtmise kategooria		Bilansiline väärtus tuhandetes eurodes	
	Esialgne (IAS 39)	Uus (IFRS 9)	Esialgne 31.12.2017	Uus 01.01.2018
Finantsvarad				
Käibevara				
Raha ja raha ekvivalendid	korrigeeritud soetusmaksumus	korrigeeritud soetusmaksumus	4 532	4 532
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	korrigeeritud soetusmaksumus	korrigeeritud soetusmaksumus	1 567	1 567
Põhivara				
Nõuded ostjatele ja muud nõuded	korrigeeritud soetusmaksumus	korrigeeritud soetusmaksumus	102	102
Pikaajalised finantskohustused				
Tuletisinstrumendid	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	260	260

Finantsvarade väärtuse langus

Kontsernil on järgmised finantsvarad, mille suhtes kohaldatakse IFRS 9 uut eeldatavat krediidikahjumite mudelit:

- nõuded ostjatele,
- pangahoiused,

• raha ja raha ekvivalendid.

Kontsern pidi üle vaatama väärtuse languse meetodika iga vastava varaklassi jaoks. Väärtuse languse meetodika muutumise tulemusel ei tekkinud olulisi muutusi allahindluse reservis 1. jaanuaril 2018 seisuga, mistõttu Kontserni jaotamata kasumi ja omakapitali korrigeerimisi ei tehtud.

Kuigi raha ja raha ekvivalendid ning pangahoiused kuuluvad samuti IFRS 9 oodatava krediitkahjumi muledi alla, oli tuvastatud väärtuse langusest tulenev kahjum 1. jaanuaril 2018 ja 31. detsembril 2018 ebaoluline.

IFRS 15 Müügitulu kliendilepingutelt

Vastavalt IFRS 15-le kajastatakse tulu tasu suurus, mida majandusüksusel on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest. Uus standard asendab olemasolevad nõuded tulude kajastamiseks vastavalt IFRSile. Standard rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele. Kontsern rakendab IFRS 15 alates standardi jõustumise kuupäevast, kasutades lihtsustatud meetodit. IFRS 15 kehtestab uued nõuded esitamise ja avalikustamise kohta. Uue standardi põhiprintsiibi kohaselt kajastatakse müügitulu siis, kui kaup või teenus antakse kliendile üle ning müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Koos müüdüd kaubad ja teenused, mis on eristatavad, tuleb kajastada eraldi ning lepinguhinnast antavad hinnaalandused tuleb reeglina allokeerida eraldi elementidele. Kui saadav tasu võib teatud põhjustel muutuda, kajastatakse müügituluna miinimumsumma, kui sellega ei kaasne olulist tühistamise/tagasimaksmise riski. Klientidega lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida selle perioodi jooksul, mil leping tekitab tulusid. Kajastamis- ja mõõtmisnõuded kehtivad ka pikaajaliste varade müügitulust saadud kasumi/kahjumi kajastamisel ja mõõtmisel (näiteks, materiaalne ja immateriaalne põhivara), kui selline müük ei toimu tavapärase äritegevuse käigus.

Kontsern rakendas standardit IFRS 15 Müügitulu kliendilepingutelt alates 1. jaanuarist 2018 kasutades muudetud tagasiulatuvat rakendusviisi, mille tulemusena kajastati standardi rakendamise mõju esmarakendamise kuupäeva (st 1. jaanuaril 2018) seisuga. Seega ei ole 2017. aasta kohta esitatud võrdlusandmeid korrigeeritud ja need on esitatud vastavalt varasemalt kehtinud standarditele IAS 18, IAS 11 ja vastavatele tõlgendustele. Lisaks ei ole IFRS 15 avalikustamise nõuded rakendatud võrdlusandmetele.

Rakendamise tulemusena ei ole kajastatud 1. jaanuaril 2018 finantsaruannetes korrigeerimisi.

IFRS 16 Rendilepingud

Kontserni ettevõtte on rendilepingute osapooled kui rentnikud. Suurem osa rendilepingutest on masinate ja maa rendilepingud. Kontsern otsustas ennetähtaegselt rakendada standardit IFRS 16 Rendilepingud, mis muutub kohustuslikuks kõikidele ettevõtetele alates 2019. aastast. Selle tulemusel muutusid seni rakendatud arvestuspõhimõtted. Kontsern kohaldas lihtsustatud üleminekumeetodit ja ei korrigeerinud võrdlevaid andmeid enne esmast rakendamist.

Standardil IFRS 16 Rendilepingud on oluline mõju Kontserni finantsaruannetele, kuna masinate, autode ja maade rendilepingud on osa äritegevusest. Need lepingud on seni klassifitseeritud vastavalt standardile IAS 17 kasutusrendina ning selle tulemusena on selle tasud kajastatud tegevuskuludes. Vastavalt standardile IFRS 16 Rendilepingud on Kontsern rakendanud ühtseid arvestuspõhimõtteid, mis nõuavad rentnikelt vara ja kohustuste kajastamist kõikide rendilepingute puhul, võttes arvesse standardis loetletud erandeid. Kontsern kajastab kasutusõigusest tulenevat varade komponenti koos asjakohase liisingu kohustusega, mis on kindlaks määratud rendiperioodi jooksul diskonteeritud tulevaste maksete summas. Renditud vara kasutamisega seotud kulud, mis olid varem kajastatud rendikuluna tegevuskuludes, kajastatakse nüüd tegevuskuludes amortisatsiooni ja finantskuludes intressikuluna. Rendikohustuse mõõtmine toimub perioodiliselt rendimaksete põhjal. Kasutusõigusest tulenevad varad amortiseeritakse lineaarselt, samal ajal kui rendilepingutest tulenevad kohustused arveldatakse efektiivse intressimäära alusel.

IFRS 16 rakendamine mõjutab peaaegu kõiki tavapäraselt kasutatavaid finantsnäitajaid ja mõõtmisi, näiteks: võlasuhted, jooksev likviidsussuhe, varade käibe suhe, intressi kattekordaja, EBITDA, ärikasum, puhaskasum, kasum aktsia kohta (EPS), omakapitali tootlikkus (ROE) ja operatiivne rahavoog. Need muutused mõjutavad ka laenulepingus sisalduvaid eritingimusi. See on seotud asjaoluga, et kasutusrendi kulud, mis eelnevalt kajastati EBITDAst kõrgemale, asendati kasutusõiguse varade amortisatsioonikuluga. Lisaks sisaldavad finantskulud liisingukohustuste diskonteeritud intresse. IFRS 16 rakendamine eeldab, et Kontsern analüüsib andmeid ning teeb hinnanguid ja arvutusi, mis mõjutavad rendikohustuste mõõtmist ja kasutusõiguse varade hindamist. Nende hulka kuuluvad: hindamine, kas leping sisaldab liisingut kooskõlas IFRS 16-ga ja kehtivusaja määramine. Kontsern analüüsib üksikasjalikult oma lepingute kestust, eriti pikendamise tingimused, mis on kirjas valitud lepingutes.

Kontsern rakendas ennetähtaegselt standardit IFRS 16 Rendilepingud. Kontsern on rakendanud modifitseeritud tagasiulatuvat rakendusviisi, mille tulemusena kajastati standardi rakendamise mõju esmarakendamise kuupäeva (st 1. jaanuaril 2018) seisuga. Seega ei ole 2017. aasta kohta esitatud võrdlusandmeid korrigeeritud ja need on esitatud varasemalt kehtinud standardi IAS 17 ja sellega seotud tõlgenduste kohaselt. Lisaks ei ole rakendatud võrdlusandmetele IFRS 16 avalikustamise nõudeid.

Esmasel rakendamisel kasutas Kontsern diskontomäärasid järgmiselt: 1,22–2,20% masinate liisingute puhul ja 3,00% maarentide puhul.

Kasutusrendi kohustuste muutus, mis on kajastatud IAS 17 alusel eelmise aruandeperioodi (31. detsember 2017) lõpus, on diskonteeritud kasutades intressi esmase rakendamise kuupäeval ja rendikohustused, mis on kajastatud finantsseisundi aruandes esmasel rakendamisel on esitatud allpool:

Tuhandetes eurodes	
Järgmiste perioodide kasutusrendimaksete miinimumsummad mittekatkestavatest rendilepingutest seisuga 31. detsember 2017	1 045
Diskonteeritud intressimääraga 1,22-3,00%	-40
Lisatud: kapitalirendi kohustused, mis on kajastatud seisuga 31. detsember 2017	1 780
(Mahavõetud): lühiajalised rendilepingud, mida kajastatakse lineaarselt kuluna	-41
Finantsseisundi aruandes kajastatud rendikohustuste kogusumma esmase rakendamise kuupäeval 1. jaanuaril 2018	2 744

Kasutusõiguse varasid mõõdeti rendikohustustega võrdses väärtuses, mida korrigeeriti selle liisinguga seotud ettemakstud või kogunenud rendimaksete summaga, mida kajastati finantsseisundi aruandes 31. detsembri 2017. aasta seisuga. 1. jaanuaril 2018 on kohustuste ja varade kasv järgmine:

Tuhandetes eurodes	Maa	Masinad ja seadmed	Kokku
Kajastatud kasutusõiguse varad (Lisa 12)	232	865	1 097
Kajastatud kasutusõiguse kohustused (Lisa 15)	232	726	958
Ümberklassifitseeritud kasutusrentide ettemaksetest	0	139	139

IFRS 16 esmasel rakendamisel on Kontsern kasutanud järgmisi standardi poolt lubatud lihtsustusi:

- ühtse diskontomäära kasutamine sarnaste omadustega liisingute suhtes
- lühiajalise rendilepinguna kajastamine, kui järelejäänud rendiperiood on 1. jaanuaril 2018 alla 12 kuu
- kasutusõiguse vara mõõtmise esmaste otseste kulude välistamine esmase rakendamise kuupäeval ja
- tagantjärele vaatamine rendiperioodi kindlaksmääramisel, kui leping sisaldab võimalusi rendilepingu pikendamiseks või lõpetamiseks.

2018. aastal on intressikulude kasv summas 25 tuhat eurot ja amortisatsioonikulumise kasv summas 733 tuhat eurot. Tegevuskulude vähenemine on summas 543 tuhat eurot.

Tegevuskulud, mis oleksid kajastatud kasumiaruandes vastavalt IAS 17-le, oleksid olnud summas 681 tuhat eurot.

2018. aastal kajastatud kasutusõiguse varade (Lisa 12) amortisatsioonikulumise oli summas 1 161 tuhat eurot. 2018. aastal kajastatud rendilepingute intress oli summas 49 tuhat eurot (Lisa 24).

3. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

Peamised arvestuspõhimõtted, mida on kasutatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, on kirjeldatud allpool. Kirjeldatud arvestuspõhimõtteid on järjepidevalt kasutatud kõikide aruandes esitatud arvestusperioodide puhul, välja arvatud juhtudel, kui on kirjeldatud teisiti.

3.1. Konsolideerimine

(a) Tütarettevõtted

Tütarettevõtteks loetakse kõiki ettevõtteid, mille üle Kontsernil on kontroll. Kontsern kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuva kasumile ja ta saab mõjutada seda kasumi suurust kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtjad konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest. Tütarettevõtete konsolideerimine lõpetatakse kontrolli lõppemise kuupäevaga.

Kontsern kasutab äriühenduste kajastamisel ostumeetodit. Tütarettevõtte ostmisel üleantud tasu koosneb üleantud varade, omandaja poolt võetud kohustuste ja Kontserni poolt emiteeritud omakapitaliinstrumentide õiglastest väärtustest. Üleantud varade õiglase väärtuse ja bilansilise maksumuse vahe kajastatakse kasumiaruandes. Üleantud tasu sisaldab ka tingimusliku tasu kokkuleppes tuleneva vara või kohustuse õiglast väärtust. Omandamisega seotud kulutused kajastatakse kuluna. Omandatud

eristatavad varad ja kohustused ning tingimuslikud kohustused võetakse omandamiskuupäeval arvele nende õiglases väärtuses. Iga äriühenduse puhul teeb Kontsern valiku, kas kajastada mittekontrolliv osalus omandatavas ettevõttes õiglases väärtuses või mittekontrolliva osaluse proportsionaalses osas omandatavast eristatavast netovarast. Kui üleantud tasu, omandatavas ettevõttes oleva mittekontrolliva osaluse ja omandajale eelnevalt omandatavas ettevõttes kuulunud omakapitaliosaluse õiglase väärtuse (omandamise kuupäeva seisuga) summa ületab Kontserni osalust omandatud eristatavates varades ja ülevõetud kohustustes, kajastatakse vahe firmaväärtusena. Kui eelnimetatud summa on soodusostude puhul väiksem kui omandatud tütarettevõtte netovarade õiglase väärtus, kajastatakse vahe koheselt kasumiaruandes.

Kontsernisisesed tehingud, saldod ja realiseerimata kasumid Kontserni kuuluvate ettevõtete vahelistest tehingutest on elimineeritud. Kahjumite elimineerimisel on eelnevalt hinnatud vajadust allahindluseks, mis nõuab kajastamist konsolideeritud finantsaruandes. Tütarettevõtete arvestuspõhimõtteid on vajadusel muudetud, et tagada järjepidevus Kontserni poolt rakendatud põhimõtetega.

(b) Tehingud vähemusosalustega

Kontsern käsitleb tehinguid vähemusosalustega kui tehinguid Kontserni omanikega. Vähemusosaluselt ostetud osaluse puhul kajastatakse makstud tasu ja tütarettevõtte netovarade saadud osa bilansilise maksumuse vaheline erinevus omakapitalis. Ka vähemusosalusele müügist saadud kasum või kahjum kajastatakse omakapitalis.

(c) Emaettevõtte põhjaruanded

Vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele tuleb konsolideeritud finantsaruande lisades avaldada konsolideeriva üksuse (emaettevõtja) eraldiseisvad konsolideerimata põhjaruanded. Emaettevõtja põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel, v.a. emaettevõtja põhjaruannetes kajastatavate tütarettevõtjate osas, mida kajastatakse soetusmaksumuses.

3.2. Arvestus- ja esitusvaluuta

Kontserni kuuluvate ettevõtete finantsaruanded on koostatud selles valuutas, mis on iga üksiku ettevõtte äritegevuse põhilise majanduskeskkonna valuuta (arvestusvaluuta). Kontserni kuuluvate ettevõtete arvestusvaluuta on euro. Konsolideeritud finantsaruanded on koostatud eurodes, mis on emaettevõtte arvestusvaluuta ja Kontserni esitusvaluuta.

3.3. Materiaalne põhivara

Maad kajastatakse ümberhindluse meetodil. Ümberhindamise tagajärjel tekkinud vara jääkväärtuse suurenemine kajastatakse läbi koondkasumi ja akumuliseeritakse omakapitali kirjel „Muud reservid“. Selliste varaobjektide, mida on varem alla hinnatud läbi kasumiaruande, väärtuse suurenemine kajastatakse läbi kasumiaruande. Varaobjekti väärtuse langus kajastatakse läbi muu koondkasumiaruande sama objekti akumuliseeritud ümberhindluse reservi ulatuses. Ülejäänud summa kajastatakse aruandeperioodi kuludes. Kui ümberhinnatud vara maha müüakse, klassifitseeritakse selle varaga seotud ümberhindluse reserv jaotamata kasumi hulka. Hindamised viiakse läbi piisava regulaarsusega, et varade õiglase väärtus ei erineks oluliselt nende bilansilisest maksumusest (vt õiglase väärtuse hinnangud Lisas 4.3).

Kõik muu materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, millest arvatakse vastavalt vajadusele maha akumuliseeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Soetusmaksumus koosneb kuludest, mis on otseselt seotud varaobjektide soetamisega.

Materiaalse põhivara objektile tehtud hilisemad väljaminekud kajastatakse vara bilansilise maksumuse osana või kajastatakse eraldi varana ainult siis, kui on tõenäoline, et ettevõtte saab varaobjektiga seotud tulevast majanduslikku kasu ning et varaobjekti soetusmaksumust saab usaldusväärselt mõõta. Asendatud osa bilansiline maksumus kantakse bilansist välja. Muid hooldus- ja remondikuluid kajastatakse kuluna nende toimimise perioodil.

Maad ei amortiseerita. Teiste varade amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit, et jaotada nende soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vaheline summa üle nende kasuliku eluea:

• Hooned	10-50 aastat
• Seadmed	4-20 aastat
• Sõidukid	3-5 aastat
• Muu inventar, sisseseade ja seadmed	3-10 aastat

Igal bilansipäeval vaadatakse vara lõppväärtused ja kasulikud eluead üle ning vajadusel korrigeeritakse.

Juhul kui vara bilansiline jääkmaksumus on suurem kui tema kaetav väärtus, hinnatakse materiaalse põhivara objekt alla tema kaetavale väärtusele (Lisa 3.4).

Müügist saadud kasumid ja kahjumid leitakse võrreldes saadud tulu bilansilise maksumusega. Müügist saadud kasumid kajastatakse kasumiaruandes Muude tulude koosseisus ja kahjumid kajastatakse kasumiaruande real Muud kulud.

Laenukulud kapitaliseeritakse materiaalse põhivaraobjekti soetusmaksumuses, kui neid saab otseselt seostada vastava vara omandamise, ehitamise või tootmisega.

3.4. Vara (v.a. finantsvarad) väärtuse langus

Põhivara puhul hinnatakse vara väärtuse langust siis, kui sündmused või muutused asjaoludes viitavad sellele, et vara bilansiline maksumus ei pruugi olla kaetav. Kahjum väärtuse langusest kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha arvatud võõrandamiskulud või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Kord allahinnatud mitte-finantsvarade puhul hinnatakse igal järgmisel bilansipäeval, kas varade kaetav väärtus on tõusnud ja allahindlust saaks tühistada.

3.5. Finantsvarad

Arvestuspõhimõtted alates 1. jaanuarist 2018

a) Klassifitseerimine

Alates 1. jaanuarist 2018 klassifitseerib Kontsern finantsvarad järgmistesse mõõtmiskategooriatesse:

- need, mida kajastatakse hiljem õiglaselt väärtuses (kas muutusega läbi koondkasumiaruande või muutusega läbi kasumiaruande) ja
- need, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

Klassifikatsioon sõltub Kontserni ärimudelilist finantsvarade haldamisel ja rahavoogude lepingulistest tingimustest.

b) Arvele võtmine ja kajastamise lõpetamine

Tavapärastel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval, ehk kuupäeval, millal Kontsern kohustub vara ostma või müüma.

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse kui õigused finantsvaradest tulenevatele rahavoogudele on lõppenud või on üle antud ja Kontsern on üle andnud olulisel määral kõik omandiõigusega kaasnevad riskid ja hüved.

c) Mõõtmine

Esmasel arvelevõtmisel kajastab Kontsern finantsvara õiglaselt väärtuses millele finantsvarade puhul, mis ei ole kajastatud õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, on lisatud tehingukulud, mis on otseselt seotud finantsvara omandamisega. Õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastavate finantsvarade tehingukulud kajastatakse kuluna kasumiaruandes.

d) Võlainstrumentid

Võlainstrumentide edasine kajastamine sõltub Kontserni finantsvarade haldamise ärimudelilist ning vara lepingulistest rahavoogudest. Kõik Kontserni võlainstrumentid klassifitseeritakse korrigeeritud soetusmaksumuse mõõtmiskategooriasse.

e) Korrigeeritud soetusmaksumus

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatakse varasid, mida hoitakse lepinguliste rahavoogude kogumiseks ning mille rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intress. Intressitulu nendest finantsvaradest kajastatakse finantstuludes, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Kajastamise lõpetamisest tulenev kasum või kahjum kajastatakse kasumiaruandes muude tulude / kulude all. Valuutakursi kasumid ja kahjumid ning krediitkahjumid kajastatakse kasumiaruande eraldi real. 1. jaanuaril 2018 ja 31. detsembril 2018 klassifitseeriti kõik grupi finantsvarad sellesse kategooriasse.

f) Omakapitaliinstrumentid

Kontsernil ei ole investeringuid omakapitaliinstrumentidesse.

g) Väärtuse langus

Kontsern hindab korrigeeritud soetusmaksumuses ja õiglaselt väärtuses muutusega läbi koondkasumiaruande kajastatud võlainstrumentidega seotud oodatavaid krediitkahjumeid tuleviku informatsiooni baasil. Kasutatav väärtuse languse meetodika sõltub sellest, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud.

Eeldatava krediitkahju mõõtmine peegeldab: i) erapooletut ja tõenäosusega kaalutud summat, mille määramisel hinnatakse mitmeid võimalikke erinevaid tulemusi; ii) raha ajaväärtust ja (iii) mõistlikku ja põhjendatud teavet, mis on kättesaadav ilma

liigsete kulutuste ja pingutusteta iga aruandeperioodi lõpus mineviku sündmuste, praeguste tingimuste ja tulevaste tingimuste prognooside kohta.

Olulise rahastamiskomponendita nõuete ostjate vastu puhul rakendab Kontsern IFRS 9 järgi lubatud lihtsustatud lähenemisviisi, mis eeldab nõuete allahindlust nõuete pikkuse oodatavate krediitkahjumite kajastamist nõuete esmasel kajastamisel, vt täpsemalt lisa 4.1 (b). Kontsern kasutab allahindluste arvutamise maatriksit, mille järgi arvutatakse nõuete ostjate vastu allahindlus vastavalt nõuete erinevatele vananemisgruppidele.

Arvestuspõhimõtted kuni 31. detsember 2017

Kuni 31. detsember 2017 Kontserni finantsvarad liigitusid järgmistesse kategooriatesse: laenud ja nõuded. Klassifitseerimine sõltus finantsvarade omandamise eesmärgist. Ettevõtte juhtkond määras finantsvarade klassifitseerimise nende esmasel kajastamisel. Kontserni finantsvarad on olnud ainult kategoorias "Laenud ja nõuded."

Laenud ja nõuded olid fikseeritud või kindlaksmääratavate maksetega finantsvarad, mis ei olnud tuletisinstrumendid ja mis ei olnud noteeritud aktiivsel turul. Laenud ja nõuded olid kajastatud käibevaradena, välja arvatud juhul, kui nende tasumise tähtaeg oli hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansikuupäeva. Selliseid varasid klassifitseeriti põhivarana. Kontserni laenud ja nõuded olid bilansis toodud ridadel "Nõuded ja ettemaksed" (vt Lisa 7) ning "Raha ja raha ekvivalendid" (vt Lisa 6). Nõuded ostjate vastu kajastamise kohta vt Lisa 3.10 ning raha ja raha ekvivalentide kohta vt Lisa 3.11.

Tavapäraseid finantsvara oste ja müüke kajastati tehingupäeval (s.t. päeval, mil Kontsern võtab endale kohustuse vara müüa või osta). Finantsvarad kajastati algselt õiglasel väärtuses, millele liideti tehingukulud kõikide finantsvarade puhul, mis ei olnud kasumiaruandes kajastatud õiglasel väärtuses. Finantsvara eemaldati finantsseisundi aruandest siis, kui Kontsern kaotas õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või kui ta andis varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest üle. Laenud ja nõuded kajastati korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Igal bilansipäeval hindas Kontsern, kas esines objektiivseid tõendeid selle kohta, et finantsvara või finantsvarade rühma väärtus on langenud. Finantsvara või finantsvarade rühma väärtus hinnati alla ning väärtuse langus kajastati ainult siis, kui oli olemas objektiivsed asjaolud väärtuse võimaliku languse kohta, mis tulenesid ühest või mitmest sündmusest, mis on toimunud peale vara algset kajastamist („kahjumit tekitav sündmus“) ja see kahjumit tekitav sündmus (või sündmused) mõjutas hinnangulisi finantsvara või finantsvarade rühma tulevaste perioodide rahavoogusid, mida oli võimalik usaldusväärselt mõõta. Sellisteks sündmusteks võisid olla võlgniku või võlgnike grupi olulised finantsraskused, pankrot või intressi- või põhimaksete maksekohustuste mittetäitmine. Kontserni ees, tõenäosus, et nende suhtes algatatakse pankrotiprotsess või muu finantsümbrikorraldus.

Laenude ja nõuete kategoorias kajastati kahjum väärtuse langusest summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületas nõudest tulevikus oodatavate rahavoogude nüüdsväärtust (v.a. tulevaste perioodide krediitkahjumid, mis ei ole veel tekkinud), diskonteerituna nõude esialgse sisemise intressimääraga. Vara bilansilist maksumust vähendati ja kahjum kajastati konsolideeritud kasumiaruandes. Kui järgnevatel perioodidel kahjum vähenes ja selle sai objektiivselt siduda sündmusega, mis toimus peale väärtuse languse kajastamist, kajastati allahindluse tagasipööramine konsolideeritud kasumiaruandes.

3.6. Põllumajandus

Juhtkond määratleb põllumajandusliku tegevuse kui bioloogiliste varade bioloogilise muundumise põllumajandustoodanguks või täiendavateks bioloogilisteks varadeks. Põllumajandustoodete määratletakse kui Kontserni bioloogiliste varade saak ja bioloogiline vara määratletakse kui elusloom või taim. Kontsern on kindlaks määranud, et tema bioloogilisteks varadeks on elusloomad ja kasvavad põllukultuurid (teravili ja rohumaad).

Bioloogilise vara esialgsel arvelevõtmisel tekkiv kasum või kahjum ning hilisemad bioloogilise vara õiglase väärtuse muutused kajastatakse koondkasumiaruandes eraldi kirjel "Kasum/kahjum bioloogiliste varade õiglase väärtuse (miinus võõrandamiskulud) muutusest".

Bioloogilised varad võetakse arvele lühiajaliste- või pikaajaliste bioloogiliste varadena, lähtudes vastavate bioloogiliste varade äritükkidest. Üldiselt kajastatakse taliviljaga seotud bioloogilised varad lühiajaliste bioloogiliste varadena, kuna nende äritükkidel on lühem kui 12 kuud. Elusloomad ja rohumaad võetakse arvele pikaajaliste bioloogiliste varadena.

(a) Elusloomad

Elusloomad võetakse arvele õiglasel väärtuses, millest on maha arvatud võõrandamiskulud (õiglase väärtuse hindamise põhimõtted on kirjeldatud Lisas 4.3).

(b) Põllukultuurid – teravili ja rohumaad

Esmasel arvelevõtmisel (pärast külvi) võetakse põllukultuurid arvele nende soetusmaksumuses, mida on kasutatud õiglase väärtuse lähendina kui esialgsel kulutusest alates ei ole olulist bioloogilist muundumist toimunud. Nimetatud soetusmaksumus

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only	
Iniitsiaalid/initials	<u>L.S.</u>
Kuupäev/date	<u>18.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn	

sisaldab otseseid kulusid, mis on seotud bioloogiliste varade bioloogilise muundumise haldamisega, mille hulka kuuluvad seemnekulud, väetamiskulud, harimiskulud, tootmisprotsessis otseselt osalevate töötajate tööjõukulud, kütus ja energia koos nendega seotud tootmise üldkuludega (vastavalt tavapärasele tootmisvõimsuse tasemele). Põllukultuurid on kajastatud diskonteeritud rahavoogude meetodil kui on toimunud oluline bioloogiline muundumine (vt Lisa 3.9).

Kontserni rohumaad kvalifitseeruvad IAS 41 "Põllumajandus" määramise kohaselt tootvateks taimedeks ning seetõttu kajastatakse neid taimede ja seadmete eeskirjade kohaselt. Rohumaid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud amortisatsioon. Rohumaid amortiseeritakse 3-5 aasta jooksul.

3.7. Sihtfinantseerimine

(a) Põllumajandusega seotud sihtfinantseerimine

Tingimusteta sihtfinantseerimine, mis on seotud bioloogilise varaga, mida kajastatakse tema õiglasest väärtuses, millest arvatakse maha võõrandamiskulud, kajastatakse tuluna hetkel kui toetuse saamine on kinnitatud (piimakarja sihtfinantseerimine, üldised pindalatoetused ja subsiidiumid). Kui sihtfinantseerimine, mis on seotud bioloogilise varaga, mida kajastatakse tema õiglasest väärtuses, on tingimuslik, kus sihtfinantseeringuga nõutakse, et Kontserni ettevõtte ei tegutseks teatud põllumajandusliku tegevusega, kajastab Kontsern sihtfinantseeringu tuluna kui sellega seotud tingimused on täidetud (investeermistoetused, keskkonnatoetused) ja selle ajani kajastatakse saadud toetust kohustusena.

(b) Materiaalse põhivara soetamisega seotud sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimine kajastatakse tema õiglasest väärtuses kui eksisteerib piisav kindlus, et Kontsern vastab sihtfinantseerimisega seotud tingimustele ja sihtfinantseerimine laekub. Materiaalse põhivara sihtfinantseerimine kajastatakse pikaajalise kohustusena edasilükkunud sihtfinantseeringuna ning amortiseeritakse kasumiaruandesse lineaarsel meetodil soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

3.8. Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumendid võetakse esmalt arvele lepingu sõlmimise päeva õiglasest väärtuses ja hinnatakse järgnevalt õiglasele väärtusele. Tuletisinstrumentide õiglase väärtus on avalikustatud Lisas 8. Intressivahetuse lepingu õiglase väärtus on klassifitseeritud põhivaraks või pikaajaliseks kohustuseks kui intressivahetuse lepingu tähtaeg on pikem kui 12 kuud ja käibevaraks või lühiajaliseks kohustuseks, kui intressivahetuse lepingu tähtaeg on lühem kui 12 kuud.

Kasum või kahjum, mis on seotud intressivahetustehingu muutuva turuväärtusega, kajastatakse kasumiaruandes finantskuludes (vaata Lisa 24 ja Lisa 4.3 õiglase väärtuse hindamise põhimõtted).

3.9. Varud

(a) Põllumajanduslik toodang

(i) Piim

Piim kajastatakse lüpsmise ajal õiglasest väärtuses, millest arvatakse maha võõrandamiskulud, ja seejärel kajastatakse varudes ja mõõdetakse kas soetusmaksumuses või netorealiseerimisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Piima õiglase väärtus määratakse kindlaks kohalikus piirkonnas valitsevate turuhindade põhjal.

(ii) Omatoodetud teravili (koristatud saak)

Kontserni poolt toodetud teravili ja sööt võetakse arvele õiglasest väärtuses, millest arvatakse maha võõrandamiskulud saagikorjamise ajal (vt Lisa 4.3 õiglase väärtuse hindamise kohta), ja klassifitseeritakse need varudena seni, kuni nad müüakse kolmandatele osapooltele või kasutatakse sisemiselt loomasöödana või seemnetena. Seejärel kajastatakse Kontserni poolt toodetud teravili ja sööt madalamas maksumuses, kas soetusmaksumuses või netorealiseerimismaksumuses. Loomasööda netorealiseerimismaksumus määratakse kindlaks antud piirkonnas valitsevate turuhindade põhjal. Teravilja netorealiseerimismaksumus määratakse kindlaks lähima turu noteeritud hinna põhjal või juhul kui selliseid turge on mitu, siis selle turu omaga, kus Kontserni ettevõtte kavatseb toote maha müüa.

(b) Põldude ettevalmistustööd

Põldude põllumajandusliku ettevalmistamise kulu enne külvamist kajastatakse lõpetamata tööna varudes. Lõpetamata töö all kajastatakse toorained, otsesed tööjõukulud, muud otsesed kulud ja üldhalduskulud (lähtudes tavapärasest tegevusvõimsusest). Peale külvamist hinnatakse põllu ettevalmistamise kulud ümber õiglasest väärtuses hoitavateks bioloogilisteks varadeks (Lisa 3.6).

(c) Toorained ja materjalid

Varud võetakse arvele soetusmaksumuses või netorealiseerimismaksumuses, vastavalt sellele, kumb on väiksem. Maksumus määratakse kindlaks FIFO meetodil. Netorealiseerimismaksumus on hinnanguline müügihind tavapärase äritegevuse käigus,

millest on maha arvatud võõrandamiskulud. Tarvikute mahakandmisest tekkinud kahjumid on kajastatud kasumiaruandes soetatud kaupade kulude koosseisus (Lisa 20).

3.10. Nõuded ostjate vastu

Nõuded ostjate vastu on summa, mis kliendid on kohustunud tasuma neile müüdud kauba või neile osutatud teenuse eest tavapärase äritegevuse käigus. Kui sellise nõude laekumist oodatakse ühe aasta jooksul või varem (või pikema aja jooksul, kui see jääb äritegevuse tavapärase tegevustsükli sisse), klassifitseeritakse nad käibevaradeks, vastasel juhul põhivaradeks. Nõuded ostjatele kajastatakse algselt õiglasel väärtusel ja seejärel võetakse arvele korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemist intressimäära, millest lahutatakse allahindlus. (vt Lisa 3.5)

3.11. Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse kassas olevat sularaha, nõudmiseni pangadeposiite, muid lühiajalisi ja väga likviidseid investeeringuid esialgse tähtajaga soetushetkel 3 kuud või vähem. Deposiidid, mille tähtaeg on pikem kui 3 kuud klassifitseeritakse rahaks ja raha ekvivalentideks, kui neid saab lihtsalt konverteerida konkreetseesse rahasummasse ja nende väärtuse muutuse risk on ebaoluline.

3.12. Aktsiakapital

Lihtaktsiad klassifitseeritakse omakapitalina. Kulud, mis on otseselt seotud uute aktsiate või optioonide emissiooniga kajastatakse omakapitali sissemakse vähendusena.

3.13. Võlad tarnijatele

Võlad tarnijatele on kohustus tasuda tavapärase äritegevuse käigus tarnijalt ostetud kaupade või teenuste eest. Võlad tarnijatele klassifitseeritakse lühiajaliste kohustustena kui maksetähtaeg on üks aasta või vähem, vastasel juhul klassifitseeritakse see pikaajaliseks kohustuseks.

Võlad tarnijatele kajastatakse algselt õiglasel väärtusel ja seejärel kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemist intressimäära meetodit.

3.14. Võlakohustused

Klassifikatsioon ja järgnev mõõtmine

Laenud võetakse algselt arvele õiglasel väärtusel, millest on maha arvatud tehingukulud. Seejärel kajastatakse võlakohustusi korrigeeritud soetusmaksumuses; mis tahes erinevus tulude (millest on maha arvatud tehingukulud) ja lunastusväärtuse vahel kajastatakse kasumiaruandes laenude kehtivusperioodi jooksul, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. Laenukasutuse kulutused kapitaliseeritakse kvalifitseeruva vara soetusmaksumuses, kui need on otseselt seotud vara soetamise, ehitamise või tootmisega ning kapitaliseerimise määra on avalikustatud lisas 13. Muud laenukasutuse kulutused kajastatakse kuluna.

Võlakohustused liigitatakse lühiajalisteks kohustusteks, välja arvatud juhul, kui Kontsernil on tingimusteta õigus lükata kohustuse tasumist edasi vähemalt 12 kuud pärast bilansipäeva.

Kajastamise lõpetamine

Laenude kajastamine lõpetatakse, kui need kustutatakse või neid uuesti läbi vaadatakse. Kui olemasoleva laenusaaaja ja laenuandja vahel on vahetatud oluliselt erinevate tingimustega võlainstrumente või kui on toimunud olulised muudatused olemasoleva finantskohustuse tingimustes, kajastatakse seda tehingut esialgse finantskohustuse lõppemise ja uue finantskohustuse arvelevõtmisena. Algse finantskohustuse lõppemisest tulenev kasum või kahjum kajastatakse kasumiaruandes.

Tingimused on oluliselt erinevad, kui uute tingimuste kohaselt rahavoogude diskonteeritud nüüdsväärtus, sealhulgas kõik saadud ja diskonteeritud tasud, välja arvatud esialgse efektiivse intressimäära alusel makstud tasud, on vähemalt 10% erinev esialgse finantskohustuse ülejäänud rahavoogude diskonteeritud nüüdsväärtusest. Lisaks võetakse arvesse ka muid kvalitatiivseid tegureid, nagu valuuta, milles instrument on noteeritud, intressimäära muutused, instrumentile lisatud uued konverteerimisfunktsioonid ja eritingimuste muutus. Kui võlainstrumentide vahetus või tingimuste muutus kajastatakse lõpetamisena, kajastatakse kõik seotud kulud või tasud lõpetamisest tekkinud kasumi või kahjumi osana. Kui vahetust või muutust ei käsitleta lõpetamisena, korrigeeritakse kulude või tasude ulatuses kohustuse bilansilist maksumust ja amortiseeritakse muudetud kohustust ülejäänud tähtaja jooksul.

3.15. Maksustamine

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit ja seega ei teki Eestis registreeritud ettevõtetele erinevusi vara maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel ning sellest tulenevalt ka edasilükkunud tulumaksu nõudeid ega -kohustusi. Puhaskasumi maksustamise asemel makstakse tulumaksu dividendidena jaotatud kasumilt maksumääraga 20/80 väljamakstavalt netosummal. Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustusena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u>LS</u>
Kuupäev/date <u>18.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

3.16. Tööjõukulud

(a) Pensionikohustused ja muud töösuhtejärgsed kohustused

Kontsernil ei ole oma pensionikavasid ja ta ei paku töösuhtejärgseid hüvitisi pensionile jäänud töötajatele. Pensionikohustused võivad tekkida seoses seaduses sätestatud kohustusega tasuda hüvitist tööõnnetuse tagajärjel invaliidistunud töötajale.

Kontsernil on Eesti seadusest tulenev kohustus teha sissemakseid riiklikesse pensionifondidesse. Kohalikesse pensionifondidesse tehtud sissemakseid loetakse sotsiaalkindlustusmaksuks.

(b) Lahkumishüvitised

Lahkumishüvitisi makstakse, kui Kontsern lõpetab töösuhte enne normaalset pensionilejäämise ea saabumist või kui töötaja on nõus vabatahtliku koondamisega, millega seoses makstakse lahkumishüvitist.

3.17. Eraldised

Eraldisi keskkonna taastamiseks, restruktureerimiskuludeks ja juriidilisteks nõueteks kajastatakse kui: Kontsernil on varem toimunud sündmuste tagajärjel kehtiv seaduslik või lepinguline kohustus; kui on tõenäoline, et kohustuse rahuldamiseks on vajalik vahendite väljavool; ja maksumust on võimalik usaldusväärselt mõõta. Restruktureerimiseraldised hõlmavad trahve rendilepingu katkestamise eest ja töötajate lahkumistasu. Eraldisi ei moodustata tulevaste perioode tegevuskulude katteks.

Eraldised võetakse arvele kohustuse rahuldamiseks vajalike oodatavate kulude nüüdiseväärtuses, kasutades maksueelset määra, mis peegeldab turu hetkehinnanguid raha väärtuse muutusele ajas ja kohustusega seotud riske. Eraldise suurendamine aja jooksul kajastatakse intressikuluna.

3.18. Müügitulude arvestus

Arvestuspõhimõtted alates 1. jaanuarist 2018

Müügitulu on Kontserni tavapärase tegevuse käigus tekkinud tulu. Tulu kajastatakse tehinguhinnas. Tehinguhind on kogutasu, mida Kontsernil on õigus saada lubatud kaupade või teenuste kliendile üleandmise eest, välja arvatud kolmandate isikute nimel kogutud summad. Kontsern kajastab müügitulu, kui ta edastab kontrolli kauba või teenuse üle kliendile.

Nõue kajastatakse siis, kui kaup tarnitakse, kuna see on hetk, mil tasu on tingimatu, sest makse tasumine sõltub ainult aja möödumisest. a) Kaupade müük - põllumajandustoodang

Kontserni peamised tulud tulenevad põllumajandustoodangu müügist - piimast ja teraviljast.

Müük kajastatakse hetkel, millal toodete kontroll on üle läinud, ehk kui tooted tarnitakse kliendile ja puuduvad täitmata kohustused, mis võiksid mõjutada kliendipoolset toodete aktsepteerimist. Toimetamine toimub siis, kui tooted on tarnitud kindlasse asukohta, vananemise ja kadumise riskid on üle antud kliendile ja kas klient on tooted vastu võtnud vastavalt müügilepingule, aktsepteerimise tingimused on aegunud või Kontsernil on objektiivsed tõendid selle kohta, et kõik aktsepteerimise kriteeriumid on täidetud.

Põllumajandustoodangu suhtes kohaldatakse müügikohas kvaliteedikontrolli ja müügihind sõltub kvaliteedist. Põllumajandustoodangu müügist saadav tulu kajastatakse hetkel, mil on olemas kvaliteedikontrolli tulemused, millest on maha arvatud võimalikud allahindlused, niivõrd kui võrd on väga tõenäoline, et märkimisväärset muutust ei toimu.

b) Bioloogiliste varade müük

Kontsern müüb tapmiseks elusloomi. Müük kajastatakse hetkel, mil kontroll loomade üle on üle viidud, kui loomad on tapamajja toimetatud, vananemise ja kadumise riskid on üle antud kliendile ja kas klient on tooted vastu võtnud vastavalt müügilepingule, on aktsepteerimise tingimused aegunud või kui Kontsernil on objektiivseid tõendeid selle kohta, et kõik aktsepteerimise kriteeriumid on täidetud.

c) Teenuste müük

Kontsern müüb aeg-ajalt teenuseid teistele põllumajandustootjatele. Nende teenuste osutamisest saadud tulu kajastatakse siis, kui Kontsern täidab täitmiskohustust, edastades üle kontrolli lubatava teenuse üle kliendile selle aruandeperioodi jooksul, millal teenused on osutatud.

Arvestuspõhimõtted kuni 31. detsember 2017

Müügitulu kajastatakse Kontserni normaalse äritegevuse käigus müüüdud kaupade või teenuste eest saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses, võttes arvesse käibemaksu, tagastusi, allahindlusi ja soodustusi ja peale Kontsernisisesest müügi elimineerimist.

Kontsern kajastab müügitulu kui müügitulu suurust on võimalik usaldusväärselt mõõta ja tulu laekumine on tõenäoline ja Kontserni tegevuse jaoks allpool kirjeldatud erikriteeriumid on täidetud. Müügitulu saab kajastada usaldusväärselt, kui kõik

Intetalliseeritud ainult identiteetseerimiseks Initialled for the purpose of identification only	
Intsiaalid/initials	<u>L.S.</u>
Kuupäev/date	<u>18.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn	

müügiga seotud tingimuslikud kohustused on täidetud. Oma hinnangutes lähtub Kontsern varasematest tulemustest, võttes arvesse kliendi liiki, tehingu liiki ja iga kokkuleppe eritingimusi.

(a) Kaupade müük – põllumajandustooted

Kontsern saab põhilise müügitulu põllumajandustoodete ehk piima ja teravilja müügist. Põllumajandustoodete kvaliteeti kontrollitakse müügikohas ja nende müügiväärtus sõltub kvaliteedist. Põllumajandustoodete müügitulu kajastatakse peale kvaliteedikontrolli tulemuste teatavakstegemist.

(b) Bioloogiliste varade müük

Kontsern müüb elusloomi ka tapaloomadeks. Tulu elusloomade müügist kajastatakse peale seda, kui loomad on toimetatud tapamajja.

(c) Teenuste müük

Kontsern müüb aeg-ajalt teenuseid teistele põllumajandustootjatele. Müügitulu teenuste müügist kajastatakse siis, kui teenus on osutatud.

3.19. Rendiarvestus

Kontsern kui rentnik

Arvestuspõhimõtted alates 1. jaanuarist 2018

Lepingu sõlmimisel hindab Kontsern seda, kas leping on rendileping või sisaldab renti. Leping on rendileping või sisaldab renti, kui leping annab õiguse kontrollida tasu eest kindlaksmääratud vara kasutamist mõneks ajaks.

Kontsern määrab rendi kehtivuse perioodi alla lepingu mittekatkestatava perioodi koos:

- a) perioodiga, mis hõlmab rentimisõiguse pikendamise võimalust, kui Kontsern on piisavalt kindel kasutada seda võimalust; ja
- b) perioodiga, mis hõlmab rendilepingu lõpetamise võimalust, kui Kontsern on piisavalt kindel, et ta seda võimalust ei kasuta.

Hinnates, kas Kontsern on piisavalt kindel, et ta kasutab rendilepingu pikendamise võimalust või ei kasuta lõpetamise võimalust, kaalub Kontsern kõiki asjakohaseid fakte ja asjaolusid, mis loovad Kontsernile majanduslikku stiimulit kasutada võimalust pikendada rendilepingut või lõpetamise võimaluse kasutamata jätta. Kontsern hindab uuesti, kas on mõistlik kasutada pikendamisvõimalust või mitte kasutada lõpetamisvõimalust järgmise olulise sündmuse või asjaolude olulise muutumise korral:

- a) mis on kontserni kontrolli all; ja
- (b) mõjutab seda, kas Kontsern on piisavalt kindel, et ta kasutab rendilepingu tähtaja määramisel varem lepingus välja jäetud võimalust, või mitte kasutada varem lepingus olemasolevat võimalust.

Kontsern vaatab uuesti läbi rendiperioodi, kui rendilepingu mittekatkestatav periood muutub.

Esmene kajastamine

Alguskuupäeval kajastab Kontsern kasutusõiguse vara ja rendikohustust. Kasutusõiguse vara kajastatakse finantsseisundi aruandes eraldi real, liisingu kohustis kajastatakse laenude all. Kasutusõiguse vara mõõdetakse soetusmaksumuses. Kasutusõiguse vara väärtus sisaldab:

- a) rendikohustuse esialgse mõõtmise summa;
 - b) mis tahes rendimaksud, mis on tehtud alguskuupäeval või enne seda, millest on maha arvatud rendilepingu soodustused;
 - c) kõik esialgsed otsesed kulud, mis on tekkinud; ja
 - d) hinnang selle kohta, millised kulud tekivad rentnikul vara demonteerimisel ja eemaldamisel, selle asukoha taastamisel või vara taastamisel rendilepingus nõutud tingimusele, välja arvatud juhul, kui need kulud on varude tootmiseks. Rentnik on kohustatud nende kulude eest maksma kas alguskuupäeval või selle tagajärjel, kui vara on teatud aja jooksul kasutatud.
- Alguskuupäeval kajastab Kontsern rendikohustust rendimaksete nüüdisväärtuses, mis on selle kuupäeval maksmata. Rendimaksud diskonteeritakse rendilepingus sisalduva intressimäära alusel, kui see määr on kergesti kindlaks määratav. Kui seda intressimäära ei ole võimalik kergesti kindlaks määrata, kasutab Kontsern rentniku alternatiivset laenuintressimäära. Laenude kohustuse mõõtmise kaasatud rendimaksud moodustavad alguskuupäeval järgmised vara kasutamise õiguse eest tasud rendiperioodi jooksul, mida on maksmata alguskuupäeval:
- a) fikseeritud maksed, millest on maha arvatud rendisoodustused;
 - b) muutuvad rendimaksud, mis sõltuvad indeksist või määrast, mis on algselt mõõdetud indeksi või kursi alusel alguskuupäeval;
 - c) summad, mida Kontsern maksab jääkväärtuse garantii eest;
 - d) ostuvõimaluse kasutamise hind, kui Kontsern on piisavalt kindel seda võimalust kasutada; ja
 - (e) rendilepingu lõpetamise eest määratud trahvide maksed kui Kontsern kavatses kasutada rendilepingu lõpetamise võimalust.

Edasine kajastamine

Edaspidi kajastab Kontsern kasutusõiguse vara soetusmaksumuses:

- a) millest on maha arvatud akumuliseeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad kahjumid; ja
- b) mis on korrigeeritud rendikohustuse mis tahes muutustega.

Kasutusõiguse vara amortiseeritakse kas rendiperioodi või kasutusõiguse vara eluea perioodi jooksul, sõltuvalt sellest kumb on lühem, välja arvatud juhul, kui on omandiõigus läheb lepingu lõppemisel üle või on olemas ostuoptsioon ning on piisavalt kindel, et seda kasutatakse rendiperioodi lõppemisel. Kui on omandiõigus läheb lepingu lõppemisel üle või on olemas ostuoptsioon, amortiseerib rentnik kasutusõiguse vara kasuliku eluea jooksul.

Grupp kajastab rendi kohustust:

- a) suurendades bilansilist maksumust, et kajastada rendi kohustuse intressi;
- (b) vähendades bilansilist maksumust tehtud rendimaksete kajastamisest; ja
- (c) bilansilise maksumuse ümberhindamisega, et kajastada mis tahes ümberhindamist või liisingu muutmist või kajastada muudetud põhiosa tasumised.

Liisingu kohustuse intress iga liisinguperioodi jooksul on summa, mis esitab püsiva perioodilise intressimäära liisingukohustuse järelejäänud jäägi pealt. Perioodiline intressimäär on diskontomäär. Pärast alguskuupäeva kajastab Kontsern kasumiaruandes rendilepingu intressid ja muutuvad liisingu maksed, mis ei ole arvesse võetud liisingukohustuse mõõtmisel, sellel perioodil, millal need sündmused või tingimused, mis neid makseid tekitavad, tekivad.

Kontsern on otsustanud mitte tunnustada kasutusõiguse varasid ja rendikohustusi väikese väärtusega varade rendilepingute ja selliste rendilepingute puhul, mille rendiperiood on lühem kui 12 kuud. Kontsern kajastab nende liisingutega seotud rendimaksed kuluna lineaarselt rendiperioodi jooksul. Samuti muutuvad rendimaksed, mis ei põhine indeksil või intressimääral, ei ole liisingukohustuse osa, kuid need kajastatakse kasumiaruandes siis, kui sündmused või tingimused, mis neid makseid tekitavad, tekivad.

Arvestuspõhimõtted kuni 31. detsember 2017

Kuni 31. detsember 2017 rendilepingud, kus oluline osa vara omandiga seonduvatest riskidest ja hüvedest jäävad rendileandjale, olid kajastatud kasutusrendina. Kasutusrendimakseid (ilma rendileandja käest saadud hüvedeta) kajastati rendiperioodi jooksul lineaarselt koondkasumiaruandes kuluna. Maa rentimist kajastati kasutusrendiks juhul kui omandiõigus maale ei läinud rendilevõtjale rendiperioodi lõpus üle.

Rendilepingut kajastati kapitalirendiks juhul, kui kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kandusid üle rentnikule. Rendilepingu alguses kajastas Kontsern kapitalirendi alusel renditud vara oma bilansis vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses.

Rendimaksed jaotati kohustuse jääkväärtuse vähendamiseks ja finantskuluks, mis jaotati rendiperioodile arvestusega, et intressimäär oli igal ajahetkel kohustuse jääkväärtuse suhtes sama. Sellele vastavad rendikohustused, mida arvestati ilma finantskuludeta, kajastati laenukohustustes. Intressikulu kajastati kasumiaruandes rendiperioodi jooksul, kasutades sisemist intressimeetodit. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeriti sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks oli vara eeldatav kasulik eluiga või rendisuhte kehtivuse periood, kui Kontsern ei olnud piisavalt kindel vara omanduse üleminekus, olenevalt sellest, kumb oli lühem.

3.20. Dividendide jaotamine

Dividendi jaotamine Kontserni aktsionäridele kajastatakse kohustusena Kontserni konsolideeritud finantsaruandes perioodil, mil Kontserni aktsionärid kinnitasid dividendimakse.

4. Finantsriskide juhtimine

4.1. Finantsriski tegurid

Finantsriske jälgitakse Kontserni tsentraliseeritud juhtimistasandil. Kontsern on oma tegevuse kaudu avatud mitmele finantsriskile:

- tururisk (sh rahavoogude intressimäära risk ja õiglase väärtuse intressimäära risk);
- krediidirisk;
- likviidsusrisk.

Kontserni üldises riskihaldamiskavas võetakse arvesse finantsturgude prognoosimatust ja selleks, et viia miinimumini potentsiaalsed negatiivsed mõjud Kontserni finantstulemustele prognoosimatute kõikumiste tõttu finantsturgudel järgib juhtkond praeguse äritegevuse raames finantsriski haldamise põhimõtteid.

(a) *Tururisk*

(i) *Valuutarisk*

Kontsern tegutseb Eestis ja sellel puuduvad välisvaluutas denoteeritud finantsvarad või –kohustused. Seetõttu ei esine Kontsernil valuutariski.

(ii) *Rahavoogude ja õiglase väärtuse intressimäära risk*

Kuna Kontsernil ei ole olulisi intressikandvaid varasid, siis ei sõltu Kontserni tulud ja äritegevuse rahavood olulisel määral muutustest turuintressimäärades.

Kontserni intressirisk tekib pikaajalistest võlakohustustest. Muutuva intressimääraga võlakohustuste tõttu on Kontsern avatud rahavoo intressimäära riskile.

Kontsern analüüsib oma intressiriski jooksvalt. Analüüsitakse erinevaid stsenaariume, võttes arvesse refinantseerimist, olemasoleva finantspositsiooni uuendamist, alternatiivset rahastamist ja riskimaandamist.

Kontsern maandab oma rahavoo intressimäära riski kasutades intressimäära vahetuse lepingut, millega ujuv intressimäär asendatakse fikseeritud intressimääraga. Sellistel intressimäära vahetuse lepingute eesmärk on ujuvate intressimäärade laenude muutmise fikseeritud intressimäärade laenudeks. Üldjoontes võtab Kontsern pikaajalised laenud ujuva intressimääraga ja vahetab need fikseeritud intressimäärade vastu, mis on madalamad, kui kohe fikseeritud intressimääraga võetud laenude puhul. Läbi intressimäära vahetuse lepingu vahetab Kontsern teiste osapooltega teatud perioodide tagant (peamiselt kvartaalselt) summa, mis on leitud kui erinevus fikseeritud ja ujuva intressimäärade rakendamisel lähtudes kokkulepitud laenusummast.

Kontserni olemasolevate muutuva ja fikseeritud intressimääraga võlakohustuste jaotus on toodud allpool:

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Ujuva intressiga kokku	17 084	15 269
sh seotud 3-kuulise EURIBORI määraga	15 539	14 471
sh intressimäära swapiga kaetud	14 929	6 150
sh seotud 6-kuulise EURIBORI määraga	1 545	798
Fikseeritud intressiga kokku	44	0
	17 128	15 269

31. detsember 2018 ja 2017 seisuga 3-kuulise EURIBORI määraga seotud laenud on fikseeritud intressiswapiga nominaalväärtuses 14 929 tuhat eurot (31. detsembri 2017 seisuga 7 550 tuhat eurot). Intressiswapi nominaalne väärtus 31. detsembri 2018 seisuga oli 14 929 tuhat eurot (31. detsembri 2017 seisuga 6 150 tuhat eurot).

Kui seisuga 31. detsember 2018 oleks laenukohustuste muutuva intressimäär olnud 50 baaspunkti võrra kõrgem ja kõik teised muutujad oleksid samad, oleks aastakasum olnud 11 tuhande euro võrra väiksem (31. detsembri 2017 seisuga aastakasum 46 tuhande euro võrra suurem) tulenevalt ujuva intressimääraga laenukohustuste suuremast intressikulust.

(b) *Krediidirisk ja vastaspoole äririsk*

Kontserni krediidirisk tuleneb rahast ja raha ekvivalentidest, hoiustest pankades ja finantsinstitutsioonides ja klientidest, sealhulgas laekumata nõuetest ja sõlmitud tehingutest. Üksikute ettevõtete suhtes ei kohaldata üldjuhul krediidilimiite, kuna kõiki saldosisid jälgitakse tähelepanelikult eraldi (vt ka Lisa 7). Pankade ja finantsinstitutsioonide osas on Kontserni poliitika teha koostööd institutsioonidega, mis on kõrgelt hinnatud (vt ka Lisa 6).

Kontsern rakendab IFRS 9 lihtsustatud meetodit oodatavate krediidikahjumite mõõtmiseks, mis kasutab eluea jooksul eeldatavat kahjumikulu kõigi nõuete ostjate vastu puhul. Oodatavate krediidikahjumite mõõtmiseks on nõuded ostjate vastu ja muud varad grupeeritud, tuginedes jagatud krediidiriski omadustele ja maksetähtaegadele. Teine vara grupp on seotud laekumata toetustega.

Oodatavad krediidikahjumi määrad põhinevad 36 kuu jooksul enne 31. detsembrit 2018 või 1. jaanuarit 2018 maksedistsipliinil ja selle perioodi jooksul tekkinud ajaloolistel krediidikahjumitel. Ajaloolised kahjumimäärad on kohandatud nii, et need kajastaksid jooksvat ja tulevikku suunatud teavet makromajanduslike tegurite kohta, mis mõjutavad klientide võimet maksta nõudeid. Kontsern on määranud kõige olulisemad tegurid - Eesti SKP ja töötuse määr ning vastavalt nende tegurite eeldatavatele muutustele korrigeeritakse ajaloolisi kahjumimäärasid.

Selle põhjal määrati allahindlus seisuga 31. detsember 2018 ja 1. jaanuaril 2018 (IFRS 9 rakendamisel) nii nõuete ostjate vastu kui ka muude varade puhul järgmiselt:

31. detsember 2018 tuhandetes eurodes	Lühiajalised nõuded	Vähem kui 3 kuud üle maksetähtaja	Kokku
Oodatav kahjumimäär	0%	0%	
Bilansiline brutomaksumus - nõuded ostjatele	1 114	259	1 373
Brutomaksumus - muud nõuded	374	0	374
Kahju reserv	0	0	0

1. jaanuar 2018 tuhandetes eurodes	Lühiajalised nõuded	Vähem kui 3 kuud üle maksetähtaja	Kokku
Oodatav kahjumimäär	0%	0%	
Bilansiline brutomaksumus - nõuded ostjatele	1 105	9	1 114
Brutomaksumus - muud nõuded	444	0	444
Kahju reserv	0	0	0

Kuigi raha ja raha ekvivalentide suhtes kohaldatakse ka IFRS 9 väärtuse langusest tulenevaid nõudeid, 1. jaanuaril 2018 ja 31. detsembril 2018 on väärtuse langusest tulenev kahjum ebaoluline.

Eelmine arvestusmeetod ostjate nõuete väärtuse langusele

Eelmisel aastal hinnati ostjate nõuete väärtuse langust tekkinud kahju mudeli alusel. Individuaalsed nõuded, mis olid teadaolevalt ebatõenäolised, kanti maha, vähendades otse bilansilist maksumust. Teisi nõudeid hinnati ühiselt, et teha kindlaks, kas esines objektiivseid tõendeid selle kohta, et väärtuse langus oli tekkinud, kuid mida ei ole veel kindlaks tehtud. Nende nõuete puhul kajastati hinnangulised väärtuse langusest tulenevad kahjumid eraldi vara väärtuse languse kohta. Kontsern leidis, et on olemas tõendid väärtuse langusest, kui mõni järgmistest näitajatest oli olemas:

- võlgniku olulised finantsraskused
- võlgniku pankroti või finantsreorganiseerimise tõenäosus ja
- makseviivitused või hilinenud maksed (üle 30 päeva hilinenud).

Nõuded, mille kohta on kajastatud allahindlus, kanti reservist maha, kui puudusid ootused lisaraha sissenõudmiseks.

(c) Likviidsusrisk

Kontserni likviidsusrisi hajutab piimatootmise suhteliselt vähene tsüklilisus, kuna piimatootmise müügitulu tekib ühtlaselt kogu aasta jooksul. Juhtkond jälgib likviidsusrisi osas pidevalt põhilisi tulemuslikkusnäitajaid, sealhulgas rahavoogusid.

Kõik allpool tabelites toodud summad on diskonteerimata brutomaksed.

tuhandetes eurodes	Kokku 31.12.2018	Kuni 12 kuud	1 – 5 aastat	Üle 5 aasta	Tähtaeg	Intressimäär
Võlakohustused	16 314	1 750	14 564	0		
Sh seotud 3-kuulise EURIBORI intressiga	16 314	1 750	14 564	0	2023	3m EURIBOR+3,37%
Intressivahetusleping	812	206	606	0	2023	1,105%-3m EURIBOR
Kasutusõiguse varade kohustused	2 604	1 090	1 514	0		
Sh seotud 6-kuulise EURIBORI intressiga	1 591	485	1 106	0	2020-2023	6m EURIBOR+1,22%-1,6%
Sh seotud 3-kuulise EURIBORI intressiga	967	569	398	0	2019-2022	3m EURIBOR+1,26%-2,20%
Sh seotud fikseeritud intressiga	46	36	10	0	2019-2026	3%
Võlad tarnijatele ja muud võlad	1 766	1 652	38	76	2019-2054	no interest; 5%
Kokku	21 496	4 698	16 722	76		

31. detsembri 2018. aasta seisuga on 3-kuu EURIBORiga seotud võlakohustuste intressimäär fikseeritud intressivahetuslepingu abil, millel on nominaalväärtus 14 929 tuhat eurot (31. detsembri 2017 seisuga: 7 550 tuhat eurot). Intressivahetuslepingut amortiseeritakse 329 tuhande euro võrra igas kvartalis (2017. aastal 100 tuhande euro võrra). Swapi intressi amortiseeritud nominaalväärtus 31. detsembri 2018 seisuga on 14 929 tuhat eurot (31. detsembri 2017 seisuga: 6 150 tuhat eurot).

tuhandetes eurodes	Kokku 31.12.2017	Kuni 12 kuud	1 – 5 aastat	Üle 5 aasta	Tähtaeg	Intressimäär
Võlakohustused	14 370	1 313	13 057	0		
Sh seotud 3-kuulise EURIBORI intressiga	14 370	1 313	13 057	0	2020	3m EURIBOR+2,75%
Intressivahetusleping	286	119	167	0	2020	1,65%-3m EURIBOR
Kapitalirendi tagasimaksed	1 848	492	1 356	0		
Sh seotud 6-kuulise EURIBORI intressiga	841	205	636	0	2018-2022	6m EURIBOR+1,5%- 1,9%
Sh seotud 3-kuulise EURIBORI intressiga	1 007	287	720	0	2019-2022	3m EURIBOR+1,3%- 2,25%
Võlad tarnijatele ja muud võlad	1 380	1 306	37	37	2018-2054	no interest; 5%
Kokku	17 884	3 230	14 617	37		

4.2. Kapitaliriski haldamine

Kontsern käsitleb kapitalina omakapitali ja võlakohustusi.

Kõik Kontserni olulised pangalaenud kiidetakse Kontserni juhatuse poolt heaks enne laenu väljavõtmist. Juhatus kiidab samuti heaks väljatöötatava finantsvõimenduse strateegia, pidades silmas seda, et (i) tagatakse Kontserni jätkusuutlikkus, et omakorda tagada tulud aktsionäridele ja hüved huvirühmadele ning (ii) töötatakse välja optimaalne kapitalistruktuur kapitali kulu vähendamiseks (vt Lisa 15 seoses informatsiooniga võlakohustustest tulenevate piirangute ja eritingimuste osas).

4.3. Õiglase väärtuse hindamine

Erinevad tasemed õiglase väärtuse kajastamiseks on defineeritud järgmiselt:

- Noteeritud hinnad (korrigeerimata) aktiivsetel turgudel sarnaste varade või kohustuste (Tase 1).
- Muude sisendite peale noteeritud hindade, mida on juba arvestatud esimesel tasemel, mis on arvestatavad nii vara või kohustusena, otseselt (milleks on hinnad) või kaudselt (mis on tuletis hindadest) (Tase 2)
- Vara või kohustise puhul mittejälgitavad sisendid (mitte-vaadeldavad sisendid) (Tase 3)

Biooloogilised varad

Biooloogilised varad on hinnatud esmasel kajastamisel ja igal bilansipäeval on selle õiglasest väärtusest maha arvatud võõrandamiskulud, välja arvatud nendel juhtumitel, kus õiglast väärtust ei saa esmasel kajastamisel usaldusväärselt mõõta (Lisa 3.6). Põllumajanduslik toodang, mis on saadud Kontserni bioloogiliste varade koristusest, on hinnatud selle õiglasest väärtusest, millest on maha arvatud võõrandamiskulud saagikoristuse päeval, ja on tagantjärele kajastatud kui varud ning mõõdetud vastavalt varude hindamise põhimõtetele (Lisa 3.9)

Juhul, kui bioloogilise vara või põllumajandussaaduse puhul on olemas aktiivne turg, siis noteeritud hinnad sealsel turul on sobivad määramaks varade õiglast väärtust. Juhul kui aktiivne turg ei eksisteeri, võetakse kõige lähim turutehing hind, eeldades, et ei ole toimunud olulist muutust majanduses, tehingu toimumise ja bilansipäeva vahel. Kulud on aluseks leidmaks ligikaudset hinnangut õiglasest väärtusest, kui väike bioloogiline muutus on toimunud pärast esialgset kulu teket, näiteks lühikese aja jooksul pärast seemnete külvamist.

Kariloomade õiglast väärtust määratakse kindlaks koostöös Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistuga ja baseerub turuhinnal, mis on sarnane turuhinnaga samas vanuses, töu ja geneetilise väärtusega kariloomade osas ning baseerub asjakohasel turul, võttes arvesse tehingukulusi, müügi võimalusi kohalikel ja eksporditurgudel ning turusituatsiooni piimasektoris. Piimakarja õiglase väärtuse hindamisel võetakse arvesse ka karja piimakvoot. Õiglase väärtuse hindamist kategoriseeritakse II tasandi alla õiglase väärtuse hierarhias, defineeritud IFRS 13 poolt.

Põllukultuuride õiglase väärtuse kajastamine kuulub õiglase väärtuse hierarhias II tasandi kategooriasse, nagu see on defineeritud IFRS 13-s. Algsel kajastamisel (peale külvamist) kajastatakse põllukultuurid soetusmaksumuses, kuna selliste bioloogiliste varade jaoks ei ole kättesaadavad turu poolt kindlaksmääratud väärtused. Soetusmaksumuseks on otsesed kulud, mis on seotud bioloogiliste varade bioloogilise muundumisega, nagu näiteks seemnete, väetiste, kemikaalide. Põllukultuure mõõdetakse õiglasest väärtusest peale seda, kui õiglast väärtust on võimalik usaldusväärselt mõõta. Tavaliselt saab põllukultuuri õiglast väärtust mõõta usaldusväärselt vahetult enne saagi koristamist. See ei mõjuta oluliselt saagi väärtuse hindamist majandusaasta lõpus, kuna õiglase väärtuse põhiline kasv on seotud sama arveldusperioodiga kui ka saagi koristamine. Saagi

Initsiaalsed andid ainult identifitseerimiseks	
Initialed for the purpose of identification only	
Initsiaalid/initials	<u>L.S.</u>
Kuupäev/date	<u>18.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn	

koristamisel kajastatakse see õiglases väärtuses, millest on maha arvatud võõrandamiskulud (vt Lisa 3.9). Vaata Lisa 11 bioloogilise vara osas.

Maa

Maa õiglase väärtus põhineb aktiivse turu hindadel, mida on korrigeeritud vajadusel konkreetse vara iseloomu, asukoha või seisundi tõttu. Õiglase väärtuse kajastamine kuulub õiglase väärtuse hierarhias II taseme kategooriasse seisuga 31. detsember 2017 ja III taseme kategooriasse seisuga 31. detsember 2018, nagu see on defineeritud IFRS 13 järgi. Põllumaade taseme II ja III õiglased väärtused on saadud kasutades võrreldavaid müügitehinguid. Kõige märkimisväärses sisend selles hindamises on hind hektari kohta. (Vt. Lisad 3.3 ja 13).

Tuletisinstrumentid

Tuletisinstrumente kajastatakse nende esmasel arvelevõtmisel õiglases väärtuses tuletisinstrumenti lepingu sõlmimise kuupäeval. Peale esmast kajastamist hinnatakse neid igal bilansipäeval ümber nende hetke õiglasele väärtusele. Tuletisinstrumenti õiglase väärtus on tulevaste rahavoogude nüüdsväärtus jälgitavate tulukõverate põhjal.

Tuletisinstrumentide kajastamine õiglases väärtuses klassifitseeritakse II taseme varadena õiglase väärtuse määramise tasemelt vastavalt IFRS 13 määratlitele. Vaata Lisa 15 võlakohustuste osas.

5. Olulised arvestuslikud hinnangud ja otsused

Hinnanguid ja otsuseid hinnatakse pidevalt ja need põhinevad ajaloolistel kogemustel ja teistel teguritel, kaasa arvatud eeldatavatel tulevikusündmustel, mille esinemist peetakse antud asjaoludel põhjendatuks.

5.1 Olulised raamatupidamislikud hinnangud ja eeldused

Kontsern teeb hinnanguid ja eeldusi tuleviku suhtes. Tehtud raamatupidamislikud hinnangud lähevad oma olemuse tõttu väga harva täpselt kokku tegeliku tulemusega. Hinnangud ja eeldused, mis võivad põhjustada olulisi korrigeerimisi varade ja kohustuste bilansilises väärtuses järgneval majandusaastal on toodud allpool.

(a) Bioloogiliste varade õiglase väärtus

Kontserni bioloogilisi varasid, mis on seotud loomakasvatusega, mõõdetakse igal bilansipäeval õiglases väärtuses, millest on maha arvatud võõrandamiskulud (seisuga 31. detsember 2018 oli väärtuseks 7 377 tuhat eurot ja 31. detsembril 2017 oli väärtuseks 7 226 eurot), lisainformatsioon Lisas 11.

(b) Materiaalse põhivara kasulik eluiga

Seisuga 31. detsember 2018 moodustas amortiseeritavate materiaalse põhivara objektide väärtus 13 894 tuhat eurot (31. detsember 2017: 16 615 tuhat eurot). Ülejäänud saldo hõlmab maad, mida ei amortiseerita ja lõpetamata ehitust. Juhtkond on hinnanud amortiseeritava materiaalse põhivara kasuliku eluiga. Samas võib tegelik kasulik eluiga juhtkonna hinnangust erineda. Kui keskmine kasulik eluiga oleks 10% pikem (lühem), kui juhtkond on hinnanud, siis väheneks (suureneks) amortisatsioonikulu 100 tuhande euro võrra (2017: 150 tuhat eurot).

(c) Maa

Maa õiglase väärtus tugineb olulistele hinnangutele ja vaadeldavatele sisenditele. Vaata Lisa 13 lisainfoks.

6. Raha ja raha ekvivalendid

tuhandetes eurodes

Raha kassas
Lühiajalised pangadeposiidid (alla 3-kuu)

31.12.2018	31.12.2017
6	12
5 808	4 520
5 814	4 532

Lühiajaliste pangadeposiitide intress on aastas 0,01% – 0,11%.

Pangakontodel oleva raha krediidikvaliteet vastab pankade välisele krediidireitingule (Moody's):

tuhandetes eurodes

Aa3

31.12.2018	31.12.2017
5 808	4 520
5 808	4 520

Vt lisaandmeid Lisades 4 ja 9.

7. Nõuded ja ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Lühiajalised nõuded:		
Nõuded ostjate vastu	1 372	1 113
Muud nõuded	374	444
	1 746	1 557
Lühiajalised ettemaksed:		
Ettemaksed maksud	30	8
Ettemaksed tarnijatele	11	2
	41	10
Lühiajalised nõuded ja ettemaksed kokku	1 787	1 567
Pikaajalised ettemaksed materiaalse põhivara eest kokku	59	9
Muud pikaajalised nõuded	25	93
Nõuded ja ettemaksed kokku	1 871	1 669

Nõuded ostjate vastu ja muude nõuete õiglane väärtus ei erine oluliselt nende bilansilisest maksumusest, mis lähtub oodatavatest diskonteeritud rahavoogudest. Nõuded ostjate vastu ja muude nõuete jaotus kategooriatesse on toodud Lisas 9.

Kõikide nõuete vastaspooltele ei ole omistatud krediidireitingut. Ostjate nõuete väärtust, mis on vähem kui 3 kuud üle maksetähtaja alates bilansikuupäevast, ei loeta langenuks lähtudes iga olulise nõude individuaalsest hindamisest.

2018. ja 2017.aastatel ei ole nõudeid alla hinnatud. Nõuete, mille tähtaeg pole veel kätte jõudnud, bilansiline väärtus ei ole avatud krediidiriskile, kuna osapooled on maksnud ajalooliselt õigeaegselt.

8. Tuletisinstrumendid

	2018	2017
	Kohustused	Kohustused
Intressiswap	579	260
Kokku	579	260
Sealhulgas pikaajaline osa:		
Intressiswap	579	260

Pikaajaline kohustus bilansis summas EUR 579 tuhat (2017: EUR 260 tuhat) kajastab kohustuse õiglast väärtust vastavalt intressimäära vahetuse lepingule, mis vähendab EURIBORI liikumise mõju ja on seotud eurodes noteeritud laenuga. Swapi jõustamiskuupäev on 17.12.2018 ja tasumise tähtaeg 15.03.2028. Swapi intress on ujuv (vahe fikseeritud intressimäära 1,105% ja 3kuu-EURIBORI vahel) ja see makstakse iga 3 kuu tagant. Vaata Lisad 4.3, 9 ja 24 lisainfoks.

9. Finantsinstrumendid kategooriate lõikes

	31.12.2018		31.12.2017	
	Korrigeeritud soetusmaksumuses	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	Korrigeeritud soetusmaksumuses	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande
Raha ja raha ekvivalendid (Lisa 6)	5 814	0	4 532	0
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (Lisa 7)	1 771	0	1 650	0
	7 585	0	6 182	0

	31.12.2018		31.12.2017	
	Finantskohustused korrigeeritud soetusmaksumuses	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	Finantskohustused korrigeeritud soetusmaksumuses	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande
Võlad tarnijatele ja muud võlad (Lisa 14)	1 365	0	1 008	0
Tuletisinstrumendid (Lisa 8)	0	579	0	260
Laenukohustused (Lisa 15)	14 594	0	13 489	0
Liisingukohustused (Lisa 15)	2 534	0	1 780	0
	18 493	579	16 277	260

Nõuetest ostjate vastu ja muudest nõuetest on lahutatud ettemaksed, kuna käesolev analüüs on koostatud ainult finantsvarade suhtes. Sotsiaalkindlustus, muud maksud ja ettemaksed klientidelt ei ole arvestatud võlad tarnijatele ja muud võlad hulka, kuna see analüüs käsitleb ainult finantsinstrumente.

10. Varud

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Lõpetamata toodang	42	215
Põllumajandustoodang	2 277	2 840
Toorained ja materjalid	725	429
	3 044	3 484

2018. aastal ei ole maha kantud varusid (2017: 10 tuhat eurot). Seisuga 31. detsember 2018 oli panga kasuks panditud varusid summas 3 044 tuhat eurot (31. detsember 2017: 3 484 tuhat eurot).

11. Bioloogilised varad

tuhandetes eurodes	Taimekasvatuse	Loomakasvatuse	Kokku
Bilansiline maksumus seisuga 31.detsember 2016	981	7 129	8 110
Pikaajalised bioloogilised varad	682	7 129	7 811
Lühiajalised bioloogilised varad	299	0	299
2017			
Suurenemine seoses soetamisega	0	2	2
Vähenedmine seoses müügiga	0	-226	-226
Kasum õiglase väärtuse (miinus võõrandamiskulud) muutusest	116	321	437
sh vähenedmine seoses müükidega	0	-1 541	-1 541
sh suurenemine seoses uute külvide/sündidega	1 542	1 644	3 186
sh koristatud ja mahakantud bioloogiliste varade õiglase väärtus	-1 426	-359	-1 785
sh olemasolevate bioloogiliste varade õiglase väärtuse muud muutused	0	577	577
Bilansiline maksumus seisuga 31.detsember 2017	1 097	7 226	8 323
Pikaajalised bioloogilised varad	745	7 226	7 971
Lühiajalised bioloogilised varad	352	0	352
2018			
Vähenedmine seoses müügiga	0	-433	-433
Kasum õiglase väärtuse (miinus võõrandamiskulud) muutusest	-392	584	192
sh vähenedmine seoses müükidega	0	-1 536	-1 536
sh suurenemine seoses uute külvide/sündidega	947	1 811	2 758
sh koristatud ja mahakantud bioloogiliste varade õiglase väärtus	-1 339	-305	-1 644
sh olemasolevate bioloogiliste varade õiglase väärtuse muud muutused	0	614	614
Bilansiline maksumus seisuga 31.detsember 2018	705	7 377	8 082
Pikaajalised bioloogilised varad	560	7 377	7 937
Lühiajalised bioloogilised varad	145	0	145

Taimekasvatuse lühiajaliste bioloogiliste varade all kajastatakse sügisel külvatud talivilja. Taimekasvatuse pikaajaliste bioloogiliste varade alla kuuluvad rohumaad, mida kasutatakse loomasööda kasvatamiseks. Loomakasvatuse pikaajalised bioloogilised varad hõlmavad piimakarja, nii põhikarja kui noorloomi.

	Loomad, tk	Talivili, ha	Rohumaad, ha
Füüsilised kogused seisuga 31. detsember 2018	7 511	1 323	4 066
Füüsilised kogused seisuga 31. detsember 2017	7 332	1 223	4 045

Kasum / kahjum õiglase väärtuse muutustest hõlmab kasvuga seotud füüsilise koguse muutusi.

Väärtuse suurenemine on seotud bioloogilise muundumise esilekutsumiseks tehtud otsekuludega, näiteks seemnete, väetiste, maaharimise jms kulud. Kulud kapitaliseeritakse taimekasvatuse kui nende õiglase väärtuse on võimalik usaldusväärselt mõõta. Loomakasvatuse kulud kajastatakse õiglases väärtuses, millest on maha arvatud võõrandamiskulud (Lisa 4.3).

2018. aasta saagi õiglane väärtus kokku oli 16 875 tuhat eurot (2017: 18 300 tuhat eurot). Saagiks on koristatud vili, loomasööt (silo ja hein), piim ning liha.

Põldude ettevalmistamise ja viljakülvi otsekulusid kasutatakse taimekasvatustes kasutatavate bioloogiliste varade õiglase väärtuse määramiseks kui nende õiglast väärtust on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Seisuga 31. detsember 2018 olid bioloogilised varad panga kasuks panditud summas 8 082 tuhat eurot (31. detsember 2017: 8 323 tuhat eurot).

12. Kasutusõiguse varad

tuhandetes eurodes	Maa	Masinaid ja seadmed	Kokku
01.01.2018			
Esialgne kajastamine IFRS 16 rakendamisel (Lisa 2.1)	232	865	1 236
Jääkmaksumus	232	865	1 097
2018			
Kapitalirendis põhivara ümberklassifitseerimine (Lisa 13)	0	1 939	1 939
Soetamine (Lisa 15)	50	1 014	1,064
Arvestatud kulum	-236	-925	-1 161
Jääkmaksumus kokku	46	2 893	2 939
31.12.2018			
Soetusmaksumus	262	4 684	4 946
Akumuleeritud kulum	-216	-1 791	-2 007
Jääkmaksumus	46	2 893	2 939

13. Materiaalne põhivara

tuhandetes eurodes	Maa	Hooned	Masinaid ja seadmed	Mööbel ja muu inventar	Lõpetamata ehitus	Kokku
31. detsember 2016						
Soetusmaksumus						
Akumuleeritud kulum	12 939	19 025	11 340	37	39	43 380
Jääkmaksumus	0	-6 094	-7 095	-29	0	-13 218
sh kapitalirendi varad jääkmaksumuses	12 939	12 931	4 245	8	39	30 162
2017						
Soetamine	261	49	970	0	41	1 321
Mahakandmine ja müük (Lisa 19)	-1	-39	-45	0	0	-85
Ümberhindluse reserv läbi muu koondkasumi (Lisa 18)	119	0	0	0	0	119
Arvestatud kulum	0	-608	-888	-8	0	-1 504
Jääkmaksumus kokku	13 318	12 333	4 282	0	80	30 013
31. detsember 2017						
Soetusmaksumus	13 318	18 641	11 889	36	80	43 964
Akumuleeritud kulum	0	-6 308	-7 607	-36	0	-13 951
Jääkmaksumus	13 318	12 333	4 282	0	80	30 013
sh kapitalirendi varad jääkmaksumuses	0	0	2 043	0	0	2 043
01.01.2018						
Kasutusõiguse varadeks ümberklassifitseerimine (Lisa 12)	0	0	-1 939	0	0	-1 939
Jääkmaksumus	13 318	12 333	2 343	0	80	28 074

tuhandetes eurodes	Maa	Hooned	Masinate ja seadmed	Mööbel ja muu inventar	Lõpetamata ehitus	Kokku
2018						
Soetamine	133	203	80	6	3 411	3 833
Mahakandmine ja müük (Lisa 19)	-1	-47	-28	0	0	-76
Arvestatud kulum	0	-592	-403	-1	0	-996
Jääkmaksumus kokku	13 450	11 897	1 992	5	3 491	30 835
31. detsember 2018						
Soetusmaksumus	13 450	18 548	8 479	13	3 491	43 981
Akumuleeritud kulum	0	-6 651	-6 487	-8	0	-13 146
Jääkmaksumus	13 450	11 897	1 992	5	3 491	30 835

Seisuga 31. detsember 2018 Kontsern omas ja kasutas kasutusvalduslepingute alusel Eestis 5 037 hektarit maad (31. detsembril 2017: 4 998 hektarit). Lisaks sellele kasutas Kontsern seisuga 31. detsember 2018 Eestis rendilepingute alusel 3 147 hektarit maad (31. detsembril 2017: 3 137 hektarit).

2018. aasta jooksul on Kontsern kapitaliseerinud laenukulutusi tingimustele vastavate varade osas kogusummas 22 tuhat eurot (2017: 0 eur). Laenukasutuse kulutused kapitaliseeriti kaalutud keskmise intressimääraga 2,310%.

2018. aasta jooksul soetas Kontsern materiaalseid põhivara summas 3 833 tuhat eurot (2017: 1 321 tuhat eurot).

Seisuga 31. detsember 2018 oli panga kasuks panditud maa bilansiline maksumus 12 959 tuhat eurot (31. detsember 2017: 12 968 tuhat eurot). Seisuga 31. detsember 2018 oli panditud hoonete, masinate ja seadmete ning mööbli ja inventari bilansiline maksumus 17 385 tuhat eurot (31. detsember 2017: 16 695 tuhat eurot).

Teave kapitalirenditingimuste alusel omandatud varade kapitalirendikohustuste kohta on toodud Lisas 15.

Maa õiglase väärtus, Kontserni hindamise meetodid ja põhimõtted

Seisuga 31. detsember 2018 on täielikus omanduses oleva maa õiglase väärtus 13 450 tuhat eurot (seisuga 31. detsember 2017: 13 318 tuhat eurot soetusmaksumuses). Ümberhindluse reservi suurenemine on kajastatud muus koondkasumiaruandes (Lisa 18). Kontserni bilansis kajastatud maa keskmine väärtus seisuga 31. detsember 2018 on 3 055 eurot hektari kohta (seisuga 31. detsember 2017: 3 052 eurot hektari kohta). Seisuga 31. detsember 2018 kuulus Kontserni omandisse 4 403 hektarit maad (seisuga 31. detsember 2017: 4 364 hektarit maad). Ümberhindlus viiakse läbi regulaarselt sõltumatute kvalifitseeritud hindajate poolt. Õiglase väärtus põhineb samase iseloomu ja asukoha maa aktiivse turu hindadel.

Seisuga 31. detsember 2017 maaomandi hindamine oli läbi viidud ettevõtte Colliers International Advisors OÜ poolt seisuga 30. november 2017. Seisuga 31. detsember 2017 on klassifitseeritud õiglaselt väärtuses kajastatud varasid teise taseme varadena õiglase väärtuse määramise tasemelt vastavalt IFRS 13 määratlusele. Maa II taseme õiglaselt väärtused on leitud kasutades võrdlusmeetodit. Peamine sisend nimetatud hindamismeetodit kasutades on hind hektari kohta.

Seisuga 31. detsember 2018 teostas Kontserni omanduses oleva maaomandi hindamist Kontserni Juhtkond. Juhtkond on hinnanud turutehingute võrreldavust Kontserni maadega ning teinud vastavad kohandused, et kajastada suuruse, asukoha ja kvaliteedi erinevust. Selle tulemusena on 31. detsembril 2018 õiglase väärtuse määramise liigitatud 3. taseme õiglase väärtuse hierarhiasse, nagu on määratletud IFRS 13-s. 3. taseme maa õiglase väärtus on tuletatud müügitehingute võrdluse meetodil, mida on korrigeeritud mittejälgitavate sisenditega, mainitud allpool.

Õiglase väärtus põhineb aktiivse turu hindadel, mida vajaduse korral korrigeeritakse konkreetse maa olemuse, asukoha või seisukorra erinevuste alusel.

Info õiglase väärtuse määramise kohta, kasutades olulisi mittejälgitavaid sisendeid (3. tase)

Õiglane väärtus seisuga 31. detsember 2018 (tuhandetes eurodes)	Mittejälgitavad sisendid	Vahemik EUR/ha	Korrigeeritud kaalutud keskmine EUR/ha
Põllumajandusmaa			
Müügitehingute			
võrdluse meetod			
Maa omanduses	13 450 Hind hektari kohta (EUR)	2 300-4 200	3 054
	Võrdlusandmete suhtes kohaldatud korrigeerimised:		
	Kvaliteedi kohandamine	-15%	

Mittejälgitavate sisendite ja õiglase väärtuse seos: eespool loetletud õiglase väärtuse määramised on kõik tundlikud mittejälgitavate sisendite olulise suurenemise (vähenemise) suhtes. Mida kõrgem on hektari määr, seda suurem on õiglane väärtus. Kui hektari väärtus oleks olnud 10% kõrgem / madalam, oleks õiglane väärtus 31. detsembri 2018. aasta seisuga olnud 135 tuhat eurot suurem / madalam (133 tuhat eurot seisuga 31. detsember 2017). Kui -15% asemel kasutaks -10% maa kvaliteedi korrigeerimist, oleks õiglane väärtus olnud 593 tuhat eurot suurem.

	Õiglane väärtus seisuga 31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Väärtus (EUR/ha)	Väärtuse määramise tasand
Maa omanduses	13 318	3 052	Tase 2

14. Võlad ja ettemaksed

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Võlad tarnijatele	911	592
Sotsiaalkindlustusmaks ja muud maksud	335	330
Viitvõlad	372	332
Võlad seotud osapooltele (Lisa 28)	4	5
Muud kohustused	100	119
	1 722	1 378
Miinus: pikaajaline osa	-70	-72
	1 652	1 306

Tasumata võlgade ja muude kohustuste õiglane väärtus ei erine oluliselt nende raamatupidamislikust väärtusest seoses lühikese maksetähtajaga. Enamiku pikaajaliste tasumata võlgade ja muude kohustuste maksetähtaeg on 1 kuni 5 aastat.

15. Võlakohustused

2018. aasta maikuus on sõlminud Ettevõtte muudatuslepingu pangaga, mis suurendas Kalu laienemisinvesteeringute laenusummat, muutis intressimäära, tähtpäeva ja teatavaid eritingimusi laenulepingus.

Vastavalt IFRS 9-le ei hinnatud antud laenuitingimuste muutmise tulemusena algsete laenulepingute lõppemist. IFRS 9 kohaselt tuleb muudetud laenude rahavood diskonteerida esialgse efektiivse intressimääraga. Selle tulemusena on kajastatud kasumiaruandes kasum muutmise kuupäeval summas 465 tuhat eurot (Lisa 24).

31. detsember 2018 seisuga sisaldas laenuleping teatud piiranguid ja tingimusi. Järgmiselt on toodud nimekiri peamistest piirangutest ja eritingimustest.

- Ettevõtte ei tohi maksta dividende.
- Minimaalne laenuteeninduse kattekordaja kogu Kontsernile on 1,25 – 12- kuu EBITDA (arvestamata bioloogiliste varade mitterahalist ümberhindlust) jagatuna samal perioodil intressikandvate võlakohustuste eest makstavate intressimaksete ja graafikujärgsete põhiosamaksetega.
- Kontsern peab hoidma vähemalt 500 000 eurot sularaha või deposiiti oma kontodel.

- Laenu ja väärtuse suhe (laenusumma ja tagatisvara väärtuse suhe (LTV) = panditud varadega kaetud kohustused/panditud varade jääkväärtus) ei tohi ületada 70%. Seda mõdetakse kord aastas Kontserni auditeeritud majandusaruande alusel jagades panga laenukohustused pangale panditud vara bilansilise väärtusega.

31. detsember 2018 ja 2017 seisuga Ettevõtte on täitnud kõik eritingimused.

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Pikaajalised võlakohustused		
Pangalaenud	13 267	12 523
Liisingukohustused*	1 478	1 316
	14 745	13 839
Lühiajalised võlakohustused		
Pangalaenud	1 327	966
Liisingukohustused*	1 056	464
	2 383	1 430
Võlakohustused kokku	17 128	15 269

Eelmisel aastal kajastas Kontsern finantsseisundi aruandes ainult kapitalirendina klassifitseeritud kohustused vastavalt standardile IAS 17 Rendid. IFRS 16 kasutuselevõtmisel 1. jaanuaril 2018 kajastatud korrigeerimiste kohta vt lisa 2.1.

Rendilepingud seisuga 31. september 2018 on seotud kasutusõiguse varadega (masinate ja maade rent) (Lisa 12). Kõik need rendilepingud on kajastatud kasutusõiguse varana IFRS 16 rakendamise tõttu (vt Lisa 3.19).

Rendilepingud seisuga 31. september 2017 on seotud masinate ja seadmete ostudega (Lisa 13). Kõik need rendilepingud olid kajastatud kui kapitalirent, kuna omandiõigus renditud vara osas läheb rendiperioodi lõpus Kontsernile üle.

Kontsernil on kasutusrendi tingimustel renditud kontoripinnad ja masinad, mis on klassifitseeritud lühiajaliste liisingute alla, kuna nende rendiperiood on lühem kui 12 kuud. Kontsern kajastab nende rendilepingutega seotud liisingumakseid rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna (vaata andmeid kasutusrendi kohta Lisas 22).

Kontserni laenukohustustega seonduvad intressimäärad on järgmised:

31.12.2018	Laenukohustused	Liisingu kohustused	Tähtaeg	Intressimäär
Ujuv määr, tähtaeg kuni 1 aasta	1 327	1 022		
sh 3k EURIBOR	1 327	557	2019-2023	3m EURIBOR+1,26%-3,37%
sh 6k EURIBOR	0	465	2019-2023	6m EURIBOR+ 1,22%-1,6%
Ujuv määr, tähtaeg üle 1	13 267	1 469		
sh 3k EURIBOR	13 267	389	2019-2023	3m EURIBOR+1,26%-3,37%
sh 6k EURIBOR	0	1 080	2019-2023	6m EURIBOR+ 1,22%-1,6%
Fikseeritud intress, tähtaeg kuni 1 aasta	0	34	2019-2023	3%
Fikseeritud intress, tähtaeg üle 1	0	9	2019-2023	3%
	14 594	2 534		
31.12.2017	Laenukohustused	Liisingu kohustused	Tähtaeg	Intressimäär
Ujuv määr, tähtaeg kuni 1 aasta	966	464		
sh 3k EURIBOR	966	274	2019-2022	3m EURIBOR+1,3%-2,75%
sh 6k EURIBOR	0	190	2018-2022	6m EURIBOR+ 1,5%-1,9%
Ujuv määr, tähtaeg üle 1	12 523	1 316		
sh 3k EURIBOR	12 523	707	2018-2021	3m EURIBOR+1,3%-2,75%
sh 6k EURIBOR	0	609	2018-2021	6m EURIBOR+ 1,5%-1,9%
	13 489	1 780		

Võlakohustuste liikumiste kokkuvõtmine:

	Laenu- kohustused	Liisingu kohustused	Kokku
Kohustused 31. detsembri 2016 seisuga	14 366	1 523	16 254
Kapitalirentide lisandumine	0	817	817
Rahavood	-900	-560	-1 460
Arvestatud intress	471	29	607
Makstud intress	-448	-29	-584
Muud mitterahalised liikumised	0	0	-105
Kohustused 31. detsembri 2017 seisuga	13 489	1 780	15 529
Kasutusrendi ümberklassifitseerimine IFRS 16 rakendamisel (Lisa 2.1)	0	964	964
Liisingute lisandumine (Lisa 12)	0	1 013	1 013
Rahavood	1 518	-1 223	295
Arvestatud intress	398	50	448
Makstud intress	-346	-50	-396
Lepingu tingimuste muutmine (Lisa 24)	-465	0	-465
Kohustused 31. detsembri 2018 seisuga	14 594	2 534	17 128

16. Sihtfinantseerimine

Riigilt saadud sihtfinantseerimised põhivara soetamiseks kajastatakse pikaajalise kohustusena edasilükkunud sihtfinantseeringuna ning amortiseeritakse kasumiaruandesse lineaarsel meetodil soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

tuhandetes eurodes

Tulevaste perioodide tulu Euroopa Liidu toetustest

	31.12.2018	31.12.2017
	435	456
	435	456

ELI investeerimistoetused on tingimuslikud, s.t kui ettevõtte peatab varade eesmärgipärase kasutamise enne 5 aasta möödumist toetuse saamisest, peab ettevõtte toetuse tagasi maksma.

Sihtfinantseerimine, mis on kajastatud tuluna, hõlmab toetusi nii taimekasvatuse kui ka loomakasvatuse eest. Sihtfinantseerimine jaguneb järgmiselt:

tuhandetes eurodes	2018	2017
Pindalatoetus	953	873
Toetused lüpsikarja ja piimatootmise eest	458	1 016
Keskkonnatoetused*	296	339
Põllumajanduse üleminekutoetus	42	45
Investeeringutoetused	22	23
Mullakaitse toetus	15	13
Tulus kajastatud toetused kokku (Lisa 19)	1 786	2 309

* Keskkonnatoetust makstakse Eestis ettevõtetele ELI toetuste raamistikus, mille eesmärk on toetada keskkonnasõbralikku tootmist.

2018. aasta sihtfinantseerimise tulu sisaldab 413 tuhande euro ulatuses üleminekutoetust (s.t. täiendav toetus valitsuse poolt) piimakarja ja piimatootmise eest (2017: 964 tuhat eurot, sh 422 tuhat eurot üleminekutoetust ja 542 tuhat eurot erakorralist toetust, mis kompenseeris eelmisel aruandeperioodil saadud kahjud). Valitsus võttis vastu vastava otsuse seoses nimetatud sihtfinantseerimisega vastavalt 2018. ja 2017. aastal.

17. Aktsiakapital

tuhandetes eurodes	Aktsiate arv	Sealhulgas lihtaktsiad	Aktsiakapital	Ülekurss	Kokku
31. detsember 2016	25 816 034	25 816 034	2 582	20 093	22 675
31. detsember 2017	25 816 034	25 816 034	2 582	20 093	22 675
31. detsember 2018	25 816 034	25 816 034	2 582	20 093	22 675

31.12.2018 ja 31.12.2017 seisuga olid Ettevõtte aktsionärideks:

Aktsionär	31.12.2018		31.12.2017	
	Aktsiate arv	%	Aktsiate arv	%
Ingman Development Oy Ab	12 882 201	49,90%	12 882 201	49,90%
Trigon Dairy Farming AS	10 130 772	39,24%	10 130 772	39,24%
Bank Julius Baer & Co (esindajakonto)	1 359 644	5,27%	1 359 644	5,27%
JiiPee Invest OÜ	778 660	3,02%	778 660	3,02%
Albert George Howie	406 000	1,57%	406 000	1,57%
MÄO INVEST AS	258 757	1,00%	258 757	1,00%
	25 816 034	100,00%	25 816 034	100,00%

31. detsembri 2018 ja 2017 seisuga oli Ettevõtte registreeritud aktsiakapital 2 581 603 eurot, mis oli jaotatud 25 816 034 aktsiaks, mille eest on täies ulatuses tasutud nominaalväärtusega 0,10 eurot aktsia kohta.

18. Muud reservid

	Maa ümberrhindamine	Kokku
31.12.2016	4 851	4 851
Maa ümberrhindamine (Lisa 13)	119	119
31.12.2017	4 970	4 970
31.12.2018	4 970	4 970

19. Müügitulu ja muud äritulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Piima müük	13 066	13 124
Teravilja müük	1 401	5
Liha müük	829	805
Muu kauba müük	3	8
Teenuste müük	112	97
Kokku Müügitulu	15 411	14 039
Toetused (Lisa 16)	1 786	2 309
Muud äritulud	270	228
Kokku Muud äritulud	2 056	2 537

Muud äritulud sisaldavad kasumit põhivara müügist summas 261 tuhat eurot (Lisa 13) (2017: 218 tuhat eurot). 2018.aastal oli toodetud 43 402 tonni piima (2017.aastal 41 026 tonni). 2018. aastal oli Kontserni tootlikkus lehma kohta 12,1 tonni (2017: 11,4 tonni). Toodetud piima kogus on kasvanud 6% 2018. aastal ja piima hind langes 6% võrreldes 2017. aastaga. Suurem osa Kontserni tulude tekkimiskoht on Eesti.

20. Kasutatud tooraine ja materjalid

tuhandetes eurodes	2018	2017
Loomasööt	-6 315	-5 832
Seemned, väetised, kemikaalid, muud materjalid	-2 225	-2 937
Kütus, gaas, elekter	-1 029	-1 030
Remonditööd	-853	-776
Muud tootmiskulud	-456	-889
Muud teenused	-730	-709
Maamaks ja maa rendimaksed	-22	-248
Ostetud kaupade kulu	-6	-1
Kokku	-11 636	-12 422

Suurimad artiklid "Muud teenused" all on kütteteenus, prügivedu ja jäätmekäitlus, tootmise maksud ja muud piima- ja põllumajandusega seonduvad teenused. Suurimad artiklid "Muude tootmiskulude" all on kindlustusmaksed ja masinate kasutusrent (Lisa 22).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.S.
 Kuupäev/date 18.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

21. Tööjõukulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Töötasu	-2 551	-2 336
Sotsiaalkindlustuskulud	-838	-763
	-3 389	-3 099
Keskmine töötajate arv	171	170

22. Kasutusrent

2018. aastal moodustasid kasutusrendimaksed 79 tuhat eurot (2017: 703 tuhat eurot). Lühiajaliste rendilepingutega seotud tegevuskulud ulatusid 79 tuhande euron. Rendilepingute muutuste mõõtmisega ei kaasnenud muutuvate rendimaksetega seotud kulud.

Rahavoogude väljaminek kokku oli 69 tuhat eurot 2018. aastal.

Rendikulud kajastatakse kasumiaruandes muude teenuste all real "Muud tootmiskulud" ja muude üldhalduskulude all (Lisa 20). Kasutusrent hõlmab peamiselt masinate ja seadmete renti.

Järgmiste perioodide kasutusrendimaksede miinimumsummad mittekatkestavatest rendilepingutest on järgmised:

tuhandetes eurodes	31.12.2017
kuni 12 kuud	589
1-5 aastat	456
	1 045

Kasutusrendi lepingud on sõlmitud tavatingimustel. Võimalus nimetatud vara ostmiseks või uuendamiseks puudub.

23. Muud üldhalduskulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Büroo- ja halduskulud	-393	-413
Juridilised ja konsultatsioonikulud	-235	-235
	-628	-648

24. Finantstulud ja -kulud

tuhandetes eurodes	2018	2017
Muud finantstulud (Lisa 15)	467	1
Kokku finantstulud	467	1
Intressikulu sisemise intressimääraga:		
– Liisingu kohustused	-49	-29
– Laenukohustused	-398	-471
Muud intressid	0	-3
Intressivahetuslepingu õiglase väärtuse muutus (Lisa 8)	-354	-1
Kokku	-801	-504

25. Tingimuslikud kohustused

Maksud

Maksuhalduril on õigus kontrollida Kontserni ettevõtete raamatupidamist ja maksuarvestust 3 kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ja vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ja trahv. 2018. ja 2017. aastal maksurevisjone ettevõtetes läbi ei viidud. Kontserni juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata Kontsernile olulise täiendava maksusumma.

26. Kohustused

Kasutusrendi kohustused – Kontserni ettevõtte rentnikuna

Kontsern rendib bürooruume ja sõiduautosid mittekatkestatavate kasutusrendilepingute alusel. Vt ka Lisa 22.

27. Kontserni struktuur

Käesolevas konsolideeritud finantsinformatsioonis toodud andmed põhinevad järgmiste ettevõtete finantsandmetel:

Trigon Dairy Farming Estonia Kontserni osalus %

	Asukohamaa	31.12.2018	31.12.2017
Trigon Dairy Farming Estonia AS	Eesti	Ettevõtte	Ettevõtte
OÜ Kaiu LT	Eesti	100%	100%
Kärja Põllumajandusühistu	Eesti	100%	100%
OÜ Saare Farmer	Eesti	100%	100%
OÜ Eikla Agro	Eesti	91%	91%
AS Väätsa Agro	Eesti	100%	100%

OÜ Eikla Agro vähemusosalusega osapool ei oma olulist kontrolli ja võimalusi piirangute seadmiseks.

28. Tehingud seotud osapooltega

Seotud osapooled on:

- Kontserni aktsionärid (Lisa 17) ja aktsionäride poolt kontrollitavad äriühingud;
- AS Trigon Capital, millel on juhtimisleping ning omades optsiooni AS Trigon Dairy Farming Estonia aktsiate ostmiseks;
- Trigon Dairy Farming Estonia AS ja teiste Kontserni ettevõtete juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende isikute lähedased pereliikmed;
- Juhatuse ja nõukogu liikmete poolt kontrollitavad ettevõtted ja nende isikute lähedased pereliikmed.

Müük ja ost:

tuhandetes eurodes	2018	2017
Valitsemistasu ASilt Trigon Capital (Lisa 23)	45	180
Muud ostetud teenused Kontserni aktsionäridelt ja aktsionäride poolt kontrollitavalt äriühingutelt ning ASilt Trigon Capital (Lisa 23)	70	67

Saldod:

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Võlad Kontserni aktsionäridele ja aktsionäride poolt kontrollitavatele äriühingutele ning ASile Trigon Capital (Lisa 14)	4	5

Allpool toodud tabelis on toodud Kontserni poolt juhatuse ja nõukogu liikmetele 2018. ja 2017. aastal makstud töötasu ja muud tasud brutosummades:

2018

tuhandetes eurodes

Nõukogu liikmed

Kokku

Töötasu	Sotsiaalmaks	Kokku
5	2	7
5	2	7

2017

tuhandetes eurodes

Nõukogu liikmed

Kokku

Töötasu	Sotsiaalmaks	Kokku
5	2	7
5	2	7

2018 ja 2017. aastal Kontserni juhatuse liikmetele töötasu ei makstud. Kontserni juhatuse liikmed saavad töötasu ASilt Trigon Capital.

Vastavalt lepingutele juhatuse liikmetele lahkumishüviti ei maksta.

29. Bilansipäevajärgsed sündmused

Aastaaruande valmimise hetkel on talviljade seisund juhtkonna poolt hinnatud heaks, seega indikatsioone talviljade hävimisest ei esine.

30. Emaettevõtte finantsaruanne

Emaettevõtte finantsseisundi aruanne

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
VARAD		
Käibevara		
Raha ja raha ekvivalendid	2 310	2 653
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (kontsernisene)	1 648	1 238
Muud nõuded ja ettemaksed	12	4
Kokku käibevara	3 970	3 895
Põhivara		
Investeeringud tütarettevõtetesse	18 402	18 402
Nõuded ostjate vastu ja muud nõuded (kontsernisene)	16 742	15 189
Kokku põhivara	35 144	33 591
VARAD KOKKU	39 114	37 486
KOHUSTUSED		
Lühiajalised kohustused		
Võlakohustused	1 327	967
Võlad hankijatele ja muud kohustused	38	31
Kokku lühiajalised kohustused		998
Pikaajalised kohustused		
Võlakohustused	13 267	12 523
Tuletisinstrumendid	579	260
Kokku pikaajalised kohustused	13 846	12 783
KOHUSTUSED KOKKU	15 211	13 781
OMAKAPITAL		
Aktsiakapital	2 582	2 582
Ülekurss	20 093	20 093
Jaotamata kasum	1 228	1 030
Omakapital kokku	23 903	23 705
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL KOKKU	39 114	37 486

Emaettevõtte koondkasumiaruanne

tuhandetes eurodes	2018	2017
Müügitulu (kontsernisene)	324	324
Müügitulu, muud äritulud ja õiglase väärtuse muutus kokku	324	324
Tööjõukulud	-51	-48
Muud üldhalduskulud	-282	-283
Ärikahjum	-9	-7
Finantstulud (sh kontsernisene)	981	901
Finantskulud	-774	-473
Kasum enne tulumaksu	198	421
Ettevõtte tulumaks	0	0
Aruandeaasta kasum	198	421
Muu koondkasum/-kahjum:	0	0
Aruandeaasta koondkasum	198	421

Emaettevõtte omakapitali muutuste aruanne

tuhandetes eurodes	Aktisia- kapital	Ülekurss	Jaotamata kasum	Omakapital kokku
Saldo seisuga 31.12.2016	2 582	20 093	609	23 284
Koondkasum	0	0	421	421
Saldo seisuga 31.12.2017	2 582	20 093	1 030	23 705
Koondkasum	0	0	198	198
Saldo seisuga 31.12.2017	2 582	20 093	1 228	23 903

Korrigeeritud konsolideerimata emaettevõtte omakapital 31.detsembri seisuga:

tuhandetes eurodes	31.12.2018	31.12.2017
Konsolideerimata emaettevõtte omakapital	23 903	23 705
Tütarettevõtete väärtus emaettevõtte konsolideerimata bilansis	-18 402	-18 402
Tütarettevõtete väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil	27 212	25 343
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital	32 713	30 646

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 18.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Emaettevõtte rahavoogude aruanne

tuhandetes eurodes	2018	2017
Rahavoog äritegevusest		
Raha laekumine klientidelt	384	498
Tarnijatele ja töötajatele makstud raha	-432	-427
Rahavoog äritegevusest kokku	-48	71
Rahavoog investeerimistegevusest		
Seotud osapooltele väljastatud laenud	-2 940	0
Seotud osapooltele väljastatud laenude tagasimaksed	1 122	900
Seotud osapooltelt saadud intressid	409	683
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-1 409	1 583
Rahavoog finantseerimistegevusest		
Saadud laenud	2 640	
Tagasimakstud laenud	-1 122	-900
Makstud intressid	-348	-447
Tasumised seoses intressivahetuslepinguga	-56	-107
Rahavoog finantseerimistegevusest kokku	1 114	-1 454
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-343	200
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	2 653	2 453
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	2 310	2 653

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

AS-i Trigon Dairy Farming Estonia aktsionäridele

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt AS-i Trigon Dairy Farming Estonia ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie poolt auditeeritud Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2018;
- konsolideeritud kasumi- ja koondkasumi aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud majandusaasta aruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;

- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

AS PricewaterhouseCoopers

A handwritten signature in black ink, appearing to read "E. Jansen-Diener".

Eva Jansen-Diener
Vandeauditor, litsents nr 501

18. märts 2019

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Oksana Popova".

Oksana Popova
Vandeauditor, litsents nr 633

Kasumi jaotamise ettepanek

Juhatus teeb ettepaneku kanda majandusaasta kasum eelmiste perioodide jaotamata kasumi reale.

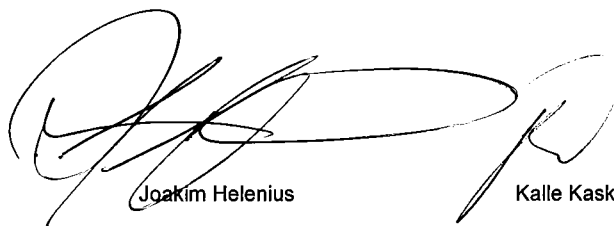
Juhtkonna allkirjad majandusaasta aruandele

Juhatus ja nõukogu on Trigon Dairy Farming Estonia ASi 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande läbi vaadanud ja heaks kiitnud.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS), nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

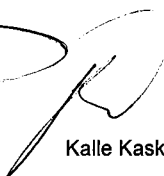
Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne õiglaselt Kontserni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning Kontserni sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid.

Tallinn, 18. märts 2019

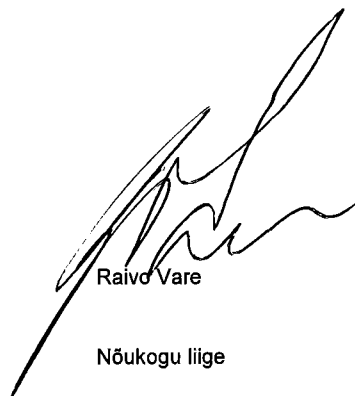
Joakim Helenius

Nõukogu esimees

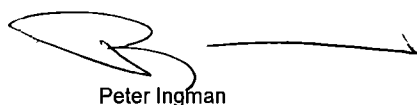
Kalle Kask

Nõukogu liige

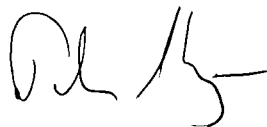
Raivo Vare

Nõukogu liige

Peter Ingman

Nõukogu liige

Petr Krogman

Nõukogu liige

Margus Muld

Juhatus liige

Mõisted

Happetest		<i>(Käibevarad kokku – Varud – lühiajalised bioloogilised varad)/lühiajalised kohustused kokku.</i> Happetest mõõdab ettevõtte võimekust kasutada oma käsutuses olevat raha või likviidseid varasid, et kohehelt rahuldada oma lühiajalisi kohustusi (kohustused, mille maksetähtaeg on järgmise 12 kuu jooksul).
Lühiajaliste kattekordaja	kohustuste	<i>Käibevara kokku / lühiajalised kohustused kokku.</i> Lühiajaliste kohustuste kattekordaja mõõdab ettevõtte võimekust täita oma lühiajalisi kohustusi (kohustused, mille maksetähtaeg on järgmise 12 kuu jooksul).
Kasum aktsia kohta		<i>Ettevõtte aktsionäride osa netotulemuses / kaalutud keskmine märgitud lihtaktsiate arv perioodi jooksul (vastavalt IAS 33).</i> Kasum/kahjum aktsia kohta vastavalt ettevõtte aktsionäride osale kasumis aastas, nii põhiline kui ka lahjendatud.
EBITDA		EBITDA arvutamiseks lisatakse ärikasumile põhivara aastane kulum ja maaga seotud pikaajaliste ettemaksete amortisatsioon.
EBITDA marginaal		<i>EBITDA/müügitulu kokku.</i> EBITDA leidmiseks lisatakse ärikasumile põhivarade aastane kulum ja maaga seotud pikaajaliste ettemaksete amortisatsioon. EBITDA marginaal mõõdab ettevõtte kasumit peale äritegevuse kulusid (s.t. ilma kulumi ja amortisatsioonita) suhtes müügitulusse ja sõltumatult ettevõtte finants- ja maksupositsioonist.
Omakapitali määr		<i>Omakapital kokku/varad kokku.</i> Omakapitali määr mõõdab finantsvõimendust, näidates ettevõtte kapitalistruktuuri.
Netovõlg		<i>Lühiajalised võlakohustused + Pikaajaline võlakohustused + Tuletisinstrumendid – raha ja raha ekvivalendid.</i> Mõõdab ettevõtte netovõlakohustuste taset.
Puhaskasumi marginaal		<i>Emaettevõtte omanike osa kasumis / müügitulu kokku.</i> Puhaskasumi marginaal mõõdab ettevõtte puhaskasumlikkust võrreldes müügituluga.
Varade tootlikkus (ROA)		<i>Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist / Keskmiselt varad kokku.</i> Varade tootlikkus võrdleb tulu koguvaraga, et mõõta juhtkonna võimekust ja tõhusust kasutada ettevõtte varasid kasumi genereerimiseks.
Omakapitali tootlikkus (ROE)		<i>Emaettevõtte omanike osa puhaskasumist / Keskmine omakapital ilma vähemusosaluseta.</i> Omakapitali tootlikkus seob tulu omakapitaliga, mõõtes juhtkonna võimekust ja tõhusust tagada ettevõtte aktsionäride jaoks tasuvus.

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Ärinõustamine jm- juhtimisalane nõustamine	70221	324300	100.00%	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6679200
Faks	+372 6679201
E-posti aadress	anna.maksin@trigondairy.com